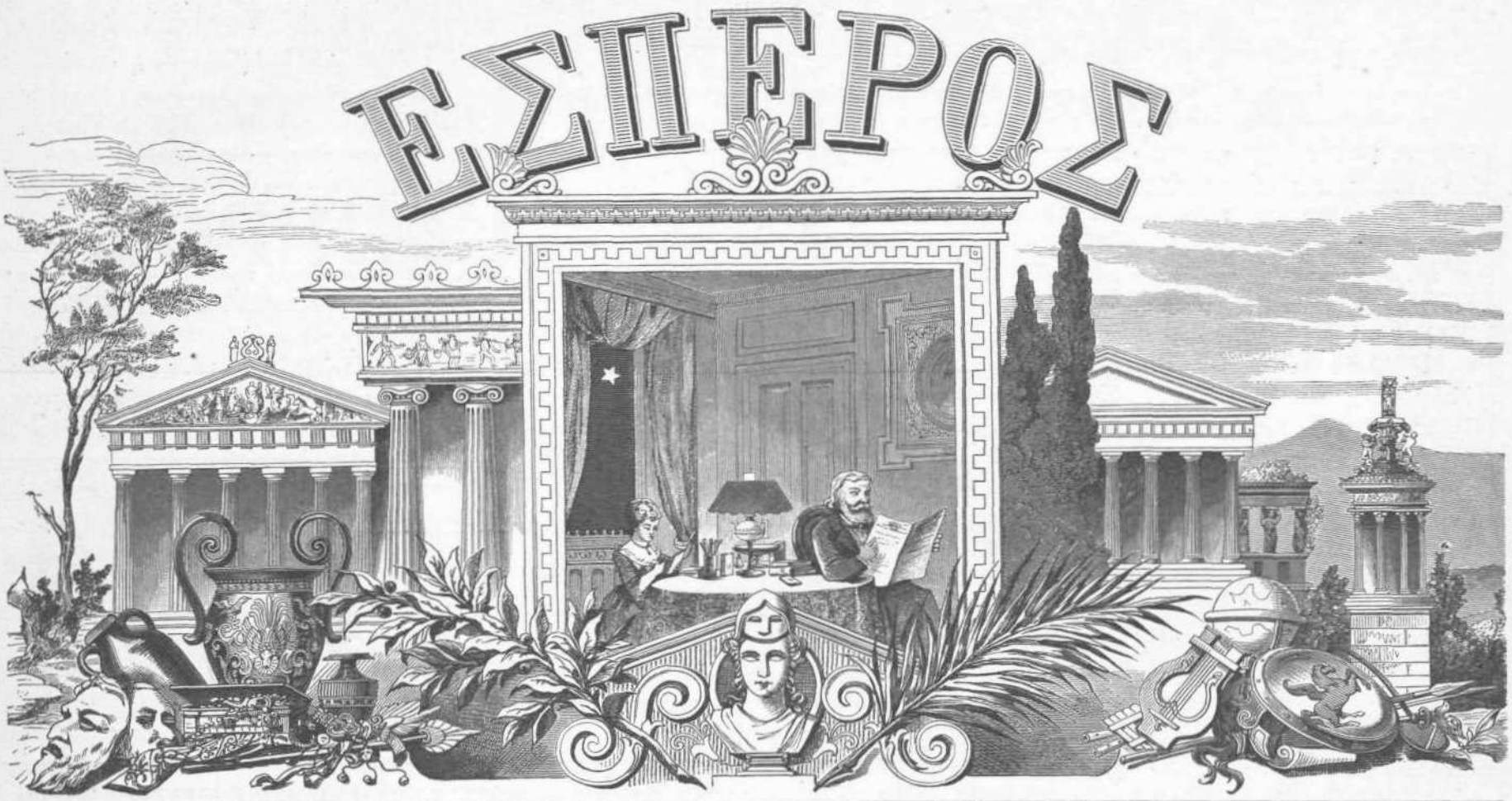

Ἔτος Α΄. | Ἐκδίδεται τῇ 1/13 καὶ 15/27. ἑκάστου μηνός. | Ἐν ΛΕΙΨΙΑι τῇ 1|13 Ἰουλίου 1881 | Τιμὴ ἐτησία προπληρωμένη εἰς χρυσόν. Φράγκ. 40. Μάρκ. 32. Ρούβλ. 16. | Ἀρ. 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ· Ὡραῖαι τοποθεσίαι ἐν Ἑλλάδι. — Ἀνταπόκρισις ἐξ Ἀθηνῶν. — Ὁ κομήτης τοῦ 1881. — Τὸ ἄγαλμα τοῦ Βύρωνος ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου. — Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις. Μετάφρ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ (συνέχεια). — Ἰδὰν Ἀνδρέεβιτζ Κριλὼφ ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου. — Ὑποβρύχιος ἠλεκτρικὸς φανός. — Πολύχροα ἀριστουργήματα τῆς ἰταλικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. — Ποίησις· Τὸ ἄσμα τοῦ ναναγοῦ. Ἡ κλαίουσα φίλη μου, ὑπὸ Κλ. Παππάζογλη. — Βυζαντιναὶ εἰκόνες. Ἀνδρόνικος Κομνηνός (συνέχεια). — Βιβλιογραφία. — Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις. — Νεκρολογία. — Διάφορα.

ΕΙΚΟΝΕΣ·

Ὁ καταρράκτης τοῦ Ταϋγέτου. — Ὁ ὑποβρύχιος ἠλεκτρικὸς φανός. — Τὰ στενὰ τοῦ Ταϋγέτου. — Τὸ ἄγαλμα τοῦ Βύρωνος. — Ἡ ἐν Σιέννῃ βιβλιοθήκη. — Τὸ ἐν Ῥώμῃ παρεκκλήσιον τοῦ Σίξτου (Capella Sistina).

ΩΡΑΙΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

(μετὰ εἰκόνων).

Ὡς τοῖς πᾶσι γνωστὸν, ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι πλεῖσται ὅσαι γραφικώταται θέσεις, ἀμιλλώμεναι κατὰ τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν πρὸς ὅ,τι ἐξαίσιον παρέχει ἡ φύσις. Δυστυχῶς ὅμως ἕνεκα τῶν ἀτελῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἥτις παρουσιάζει ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδι πολλὰς εἰσέτι ἐλλείψεις, πολλὰ μέρη τῆς πατρίου ἡμῶν χώρας, τὰ ὡραιότερα ἴσως, μένουσιν ὅλως ἄγνωστα. Οἱ Εὐρωπαῖοι τῆς δύσεως, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ φύσις ἐδείχθη κατὰ πολὺ φειδολωτέρα ὡς πρὸς τὴν διαφάνειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ὁρίζοντος, ἅμα ἔχωσι τὴν ἐλαχίστην καλὴν τοποθεσίαν νὰ ἐπιδείξωσιν, οὔτε κόπων φείδονται οὔτε δαπάνης, ὅπως κατα-

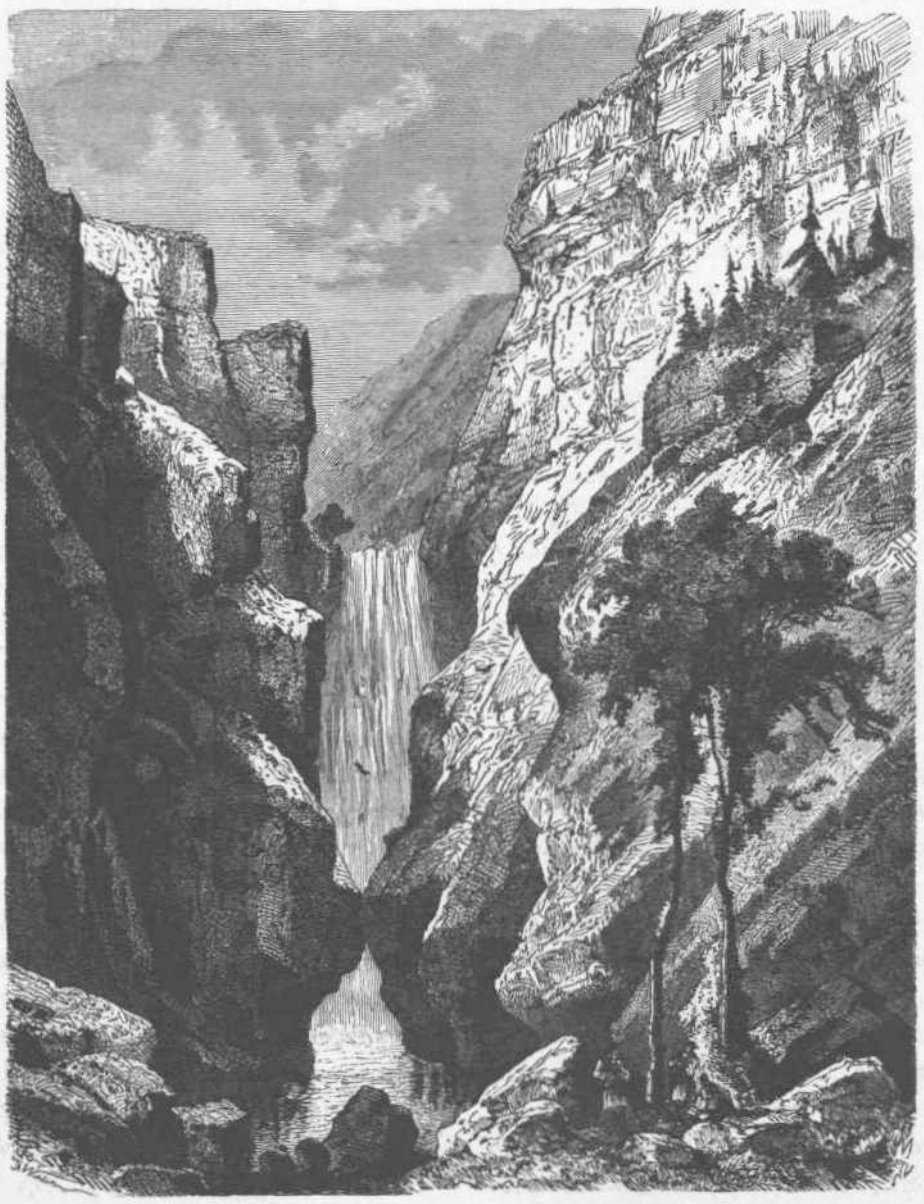

Ο ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΤΑΥΓΕΤΟΥ.

στήσωσιν αὐτὴν προσιτὴν καὶ ἑλκύσωσι δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων, ὁδῶν, ξενοδοχείων, ὁδηγῶν, δρομολογίων κ. τ. τ. τοὺς προσερχομένους ξένους· ἡμεῖς δὲ, οἱ ἔχοντες ἐκτὸς τῆς λαμπρᾶς φύσεως καὶ οὐρανὸν, προσθέτοντα κατὰ πολὺ εἰς τὴν ὡραιότητα τῆς εἰκόνος, δυστυχῶς ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πάσης καὶ τῆς στοιχειωδεστέρας ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο εὐκολίας καὶ ἀναπαύσεως, ἔχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι οὐδὲν παρ' ἡμῖν τὸ καλὸν καὶ ὡραῖον, καὶ μεταβαίνομεν πολλάκις εἰς μέρη ἀπώτατα τῆς Εὐρώπης, ὅπως εὕρωμεν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον κεῖται πολὺ πλησιέστερον ἡμῶν.

Ἴσως ἐὰν ἀπεφάσιζον τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν νὰ περιοδεύωσιν ἐνίοτε τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, βαθμηδὸν θὰ ἀνεπτύσσοντο καὶ αἱ εὐκολίαι παντὸς εἴδους· τοῦτο

δὲ θὰ ἦτο ὑπὸ διττὴν ἔποψιν λυσιτελὲς, τὸ μὲν ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι ἠθέλομεν γνωρίζει καὶ ἑπομένως καὶ ἀγαπᾷ καλλίτερον τὴν χώραν ἡμῶν, τὸ δὲ ὅτι ἠθέλομεν ἑλκύσει πλείστους ὅσους ξένους, ἐπιστήμονας, τεχνίτας καὶ περιηγητὰς, ἐπιθυμοῦντας νὰ ἴδωσι νέον τί καὶ κινοῦν τὴν περιέργειαν αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὰ ἰαματικὰ ἡμῶν λουτρά· ἐν ᾧ ἔχομεν ἀποδεδειγμένως ἐξαίρετα καὶ θειοῦχα καὶ σιδηροῦχα καὶ ἀλατοῦχα ὕδατα, ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ ξένα, νομίζοντες ὅτι τὰ ἡμέτερα, καθ' ὃ Ἑλληνικὰ δὲν ἔχουσιν ἀρκετὴν τὴν ἰαματικὴν δύναμιν.

Μὴ δυνάμενοι νὰ συστήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῖς συμπολίταις ἡμῶν τὴν δεῖνα ἢ τὴν δεῖνα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἑλλάδος περιοδείαν, ἵνα μὴ κατηγορηθῶμεν ὡς ἀδέξιοι καὶ ἴσως καὶ φαντασιώδεις ὁδηγοὶ, ἠθελήσαμεν νὰ παρουσιάσωμεν αὐτοῖς τοὐλάχιστον ἀπεικονίσεις ὡραίων τινῶν τῆς πατρίδος ἡμῶν τοποθεσιῶν, αἵτινες καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀκόμη παρέχουσιν ἰδέαν τινὰ τῆς ὄντως πρωτοτύπου μεγαλοπρεπείας των.

Καὶ δὴ ἀρχόμεθα ἐν τῷ σημερινῷ τεύχει διὰ δύο μαγευτικῶν τοῦ Ταϋγέτου θέσεων, ὧν ἡ μὲν παριστᾷ καταρράκτην κατερχόμενον ἐν μέσῳ ἀποτόμων βράχων, ἡ δὲ τὰ στενὰ τοῦ ὑψίστου τούτου τῆς Πελοποννήσου ὄρους.

Τῷ ἐκ Σπάρτης εἰς Καλάμας διὰ ξηρᾶς μεταβαίνοντι δύω παρουσιάζονται ὁδοὶ (ὅηλ. δύο μέσα μεταβάσεως)· ἡ μὲν ἡ περιερχομένη τὸν Ταΰγετον διὰ τοῦ Λεονταρίου, ἡ δὲ κατ' εὐθεῖαν διὰ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους, συντομωτέρα μὲν κατὰ τὸ τρίτον, ἀλλ' εἰς ἄκρον ἐπίπονος. Ἡ πρώτη τῶν δύω τούτων ὁδῶν εἶναι ἡ συνήθως ἐν χρήσει· δι' αὐτῆς μεταβαίνουσιν οἱ ἔμποροι, οἱ ἔχοντες ἐν τῇ ἐμπορικωτάτῃ πόλει τῶν Καλαμῶν τὰς δοσοληψίας των· δι' αὐτῆς μεταβαίνουσι τὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα· δι' αὐτῆς καὶ ὁ ἱππόχος ὑπάλληλος τῆς κυβερνήσεως, ὁ ἐκσφενδονιζόμενος ὡς ἄλλος περιπλανώμενος Ἰουδαῖος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον· δι' αὐτῆς τέλος καὶ ὁ φρόνιμος περιηγητής. Ἡ δὲ δευτέρα ὁδὸς εἶναι διὰ τοὺς περιηγητὰς τοὺς ζητοῦντας ἐντυπώσεις καὶ περιπετείας, καὶ τοὺς δυναμένους ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὰς σκοτοδινίας καὶ εἰς τὰς διαφόρους κακουχίας ὡς πρὸς τὴν τροφὴν καὶ τὸν ὕπνον.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ὁδῷ ὑπάρχουσι καὶ κίνδυνοι, οἵτινες ἐν γένει συνοδεύουσι πολλὰς τῶν ὀρεινῶν ἐκδρομῶν· διότι ἓν μικρὸν τοῦ ποδὸς ὀλίσθημα δύναται νὰ παρασύρῃ τὸν ἀπρόσεκτον ὁδοιπόρον εἰς ἀπόκρημνον φάραγγα.

Δύω ὥρας μακρὰν τῆς Σπάρτης κεῖται τὸ μικρὸν χωρίον Τρύπα, οὗ τὸ ὄνομα ἐμφαίνει τὴν θέσιν του, παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν στενῶν τοῦ Ταϋγέτου. Τὸ χωρίον τοῦτο, οὗ αἱ λευκαὶ οἰκίαι φαίνονται μακρόθεν διὰ μέσου πυκνοτάτης φυτείας, κεῖται ἐπὶ γραφικωτάτου λοφίσκου, περιρρεομένου ὑπὸ ῥυάκων καὶ διαυγῶν ὑδάτων.

Εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ἀπόστασιν ἄρχεται ἡ μεγάλη λεγομένη Λαγάδα, στενὴ, σκοτεινὴ ἀτραπὸς ἐν μέσῳ ἀποκρήμνων βράχων, ἐπικρεμαμένων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁδοιπόρου καὶ οἱονεὶ ἐπαπειλούντων νὰ θάψωσιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν ὀγκώδη τῶν πετρῶν σωρόν. Ὅ,τι εἰς τὰς μεγάλας Ἄλπεις κυρίως ὑπὸ τῶν περιηγητῶν θαυμάζεται, τὸ ἄγριον τῆς φύσεως· ὅ,τι ἐν τῇ Σαξωνικῇ λεγομένῃ Ἐλβετίᾳ ἑλκύει τὸν ὀφθαλμὸν, ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ὀρεινῶν γραμμῶν — ταῦτα πάντα εὑρίσκονται συγκεντρωμένα ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τῆς Πελοποννήσου, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἐν ᾧ ἐκεῖ ὁ συνήθως μολυβδόχρους καὶ κλαίων οὐρανὸς παρέχει μελαγχολικὴν εἰς τὴν ὅλην σκηνογραφίαν χροιὰν, ἐνταῦθα καθαρὰ καὶ διαρκῶς μειδιῶσα ἀτμόσφαῖρα περιρρέει τὰ θαυμάσια ταῦτα τῆς φύσεως.

Ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμούς σου βλέπεις ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑψουμένας τὰς ὑψιτενεῖς κορυφὰς, ἐπιστεφομένας ὑπὸ τῶν πυκνῶν τοῦ δάσους φυλλωμάτων, καὶ εἰς τὸ βάθος, ὡς ὡραίαν τοῦ θεάτρου σκηνογραφίαν, τὴν χιονοσκεπῆ τοῦ Ταϋγέτου κορυφὴν, ἥτις μακρόθεν σοὶ πέμπει τὸν δροσερὸν αὐτῆς ἀσπασμόν. Βαθμηδὸν ἡ στενωπὸς ἀνοίγεται, καὶ ἀφίνων ὄπισθέν σου τὰ σκοτεινὰ βάθη, ἔνθα τὰ ὕδατα τὸν βροντῶδη αὐτῶν ἐκτελοῦσι χορὸν, ὑψοῦσαι ὁλονὲν ἕως ὅτου φθάνεις ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Προφήτου Ἠλίου, ὅθεν καταπληκτικὴ σοὶ παρουσιάζεται θέα. Ἀφ' ἑνὸς μὲν φαίνονται μακρόθεν αἱ εὐήλιοι τῆς Μεσσηνίας πεδιάδες, ἃς αἱ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων ἀμιλλώμεναι πρὸς τὴν φύσιν κατέστησαν ἀληθεῖς κήπους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἱστορικὴ κοιλὰς, ἔνθα κεῖται ἡ ἀρχαία τῶν Ἀθηνῶν ἀντίπαλος, ἡ Σπάρτη. Εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτέρων θεαμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ ἴδῃ· εἶναι τοποθεσία, ἣν ἐπισκεφθεὶς τις ἅπαξ οὐδέποτε πλέον λησμονεῖ. Ἐκεῖ εἰς τὸ ὕψος, ἐνώπιον τοσαύτης μεγαλοπρεπείας, καὶ κόπους λησμονεῖ καὶ κακουχίας ὁ ὁδοιπόρος, καὶ συγκεντρῶν ὅλας του τὰς αἰσθήσεις εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ὁράσεως μόνον, ἐννοεῖ ὅτι καὶ ἡ μικρὰ Ἑλλὰς ἔχει φυσικὰς καλλονὰς, αἵτινες, ἂν καὶ ἄγνωστοι ἀκόμη, οὐχ ἧττον θαυμάσιαι εἶναι.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ.

Τῇ 13/18 Ἰουνίου 1881.

Ἐπιθυμεῖτε νὰ μανθάνητε ὅ,τι ἐξ Ἀθηνῶν καινότερον, ἀλλ' εἰς τὴν λέξιν ταύτην δὲν δίδετε ἣν σημασίαν ἔδιδε συνήθως ὁ θαμὼν τῶν ἀρχαίων ἀθηναϊκῶν κουρείων καὶ ὁ φοιτητὴς τῶν σημερινῶν καφενείων. Νέα ἐννοεῖτε σεῖς πάντα πλὴν τῶν λεγομένων πολιτικῶν, ἐν ᾧ καὶ ὁ σύγχρονος Ἀθηναῖος καὶ ὁ πρὸ Χριστοῦ, λέγω τόν τε πανάρχαιον τεττυγοφόρον καὶ τὸν πατριώτην τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀριστίωνος, ἀκούοντες τὸ "τί καινότερον" θαπήντων διὰ πολιτικῶν θεωριῶν, δι' ἐπιγράμματός τινος κατὰ τοῦ Ἱππίου, τοῦ Σύλλα ἢ οἱουδήποτε τῶν σημερινῶν ἀνὰ ἑξαμηνίαν ὑπουργῶν. Ἀλλὰ τὰ πολιτικά μου νέα θὰ ἔφθανον ἕωλα μέχρι Λειψίας καὶ ἕως ἐπιστρέψωσι πάλιν ἐδῶ διὰ τοῦ φύλλου σας θὰ ἦσαν τόσῳ γηραιά, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν θὰ ὑπῆρχε Κολχὶς γόησσα ὑποσχομένη νὰ ἐπαναδώσῃ αὐτοῖς τὴν νεότητα.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ῥάνωμεν τοὺς πολιτικοὺς ὥς ποτε ὁ Πλάτων τοὺς ποιητὰς, δι' ἀνθέων καί νἀποκλείσωμεν αὐτοὺς τοῦ περιβόλου. Ἀλλὰ σήμερον ἀναγκαζόμεθα νἀποκλείσωμεν καὶ τοὺς ποιητάς. Τὸν δημοφιλῆ Ἀχιλλέα Παράσχον ῥαίνομεν ἐπ' ἴσης δι' ἀνθέων ἀντὶ τῶν πικρῶν Κολλύβων, ἅτινα ἐμοίρασε δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐν ἄλλως δικαίᾳ πατριωτικῇ λύπῃ ἐπὶ τῇ ἐγκαταλείψει τῆς Ἠπείρου, Μακεδονίας, Θρᾴκης καὶ Κρήτης. Ἀλλ' ἐλησμόνησεν ὅτι τὴν παραμονὴν τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ὁπωσδήποτε μυριάδες δεινοπαθούντων ἀδελφῶν ἀναμένουσι μετὰ βαΐων ν' ἀσπασθῶσι τὸν σταυρὸν τῆς ἐθνικῆς σημαίας δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὴν λύπην τοῦ ποιητοῦ, κορυφωθεῖσαν εἰς ἀγανάκτησιν, νὰ ἐκσπάσῃ ἀμείδητον κατάραν καθ' ὡρισμένου ἑνὸς ἀνδρὸς καὶ νὰ καταθαλώσῃ ἕνα ὁλόκληρον τόπον τῆς πατρίδος του διὰ τῆς μνημονεύσεως τῶν προδοτῶν, οὓς ἐγέννησεν. Ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ εἶνε ὑψηλὸς καὶ ἐν τῇ ὀργῇ του, εὐγενὴς καὶ ἐν τῷ πόνῳ του. Πόσον εὐαρμοστότερον θὰ ἦτο διὰ τὸν ποιητὴν ἂν ἀντὶ νὰ σκορπίσῃ ἐπιθανάτια κόλλυβα καὶ κατάρας ἀσυμπαθεῖς, ἔρριπτεν εἰς τὴν προσερχομένην Θεσσαλίαν ἄνθη ἐπιθαλάμια, ὀλιγοστὰ ὡς ἐμπρέπει εἰς νύμφην ἀπωφανισμένην τῆς ἀδελφῆς. Ἡ ὀδύνη τοῦ μουσοπόλου, οὗτω δακρυόεν γελῶντος, θὰ ἔθιγε τότε τὴν καρδίαν καὶ τὸ μανδύλιον ὅπερ θὰ εἴχομεν ἕτοιμον ἵνα χαιρετίσωμεν τὴν φίλην παρθένον θὰ ἐφέρομεν αὐτομάτως εἰς τὰ ὄμματα, ἵν' ἀπομάξωμεν τὸ καταλειβόμενον δάκρυ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν μακρὰν καὶ οἱ ποιηταὶ σήμερον ἀφ' οὗ χάριν τῆς πολιτικῆς χάνουσι τὸ μειδίαμά των.

Θὰ ἐκακίζομεν ἴσως ὀλιγώτερον τοὺς ποιητὰς, ἂν μιμούμενοι τὸν Ἀμερικανὸν Bret Hart καὶ τὴν πραγματικὴν σχολὴν τῆς ἀμερικανικῆς ποιήσεως ἔψαλλον τὰ παρασκευαζόμενα μέγαλα δημόσια ἔργα, ὅσα ὡς ἐκ συνθήματος πολλὰ διὰ μιᾶς σχεδιάζονται ἢ ἄρχονται ὀσονούπω, μέλλοντα ναὐξήσωσι τὴν συγκοινωνίαν ἢ τὰς παραγωγικὰς τῆς χώρας δυνάμεις. Ἡ ξήρανσις τῆς Κωπαΐδος, ἡ διάτρησις τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἡ σύστασις μεγάλης γαλλικῆς ἑταιρείας πρὸς ἐξόρυξιν τῶν μαρμάρων τῆς Πάρου, ἡ αἴτησις παραχωρήσεως σιδηροδρομικῶν τινων γραμμῶν ἐλκύουσιν ἑκάστη δι' ἰδίου ἐνδιαφέροντος εἰς ἑαυτὴν τὴν προσοχήν. Δὲν εἶναι τὰ τοι-

αὗτα ἔργα μιᾶς ἡμέρας οὔτε ἑνὸς ἔτους. Ἐχρειάσθη νὰ παρέλθωσι πολλοὶ χρόνοι, νὰ σωρευθῶσι κεφάλαια πολλὰ ἐν τῷ τόπῳ, ναὐξηθῇ πως ἐξωτερικῶς ἡ δημοσία πίστις τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἐπιχειρηθῶσιν ἐν τελευτῶντι τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι ἔργα, ὧν τινα ἐτίμησαν τὴν ἀρχαίαν τεχνουργίαν ἢ δεικνύουσι τὸ μεγαλεπήβολον τῶν ἀρχαίων πνεῦμα.

Δύο τῶν προειρημένων ἐπιχειρήσεων δὲν εἶνε ἐπινόημα τῶν νεωτέρων, ἀλλὰ κατήρξαντο αὐτῶν ἤδη οἱ ἀρχαῖοι· ἐννοῶ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης Κωπαΐδος καὶ τὴν τομὴν τοῦ κορινθιοῦ ἰσθμοῦ. Εἰς τοὺς ἀρχαίους κατοίκους τῆς πεδιάδος τῆς Λεβαδείας παρεῖχεν ἡ λίμνη, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς παρακειμένης ἀρχαίας πόλεως τῶν Κωπῶν, ὅσα λίμνη δύναται φέρειν, καλάμους ἀξιολόγους, σχοινία ἐκ τῶν παρὰ τὴν Ἀλίαρτον μάλιστα σχοίνων καὶ τὰς ἐγχέλεις ἐκείνας τὰς καὶ μεγέθει μεγίστας καὶ ἐσθίειν ἡδίστας ἃς οὐ μόνον ὁ ἐγχώριος εὐχαρίστως ἐγεύετο καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἔστελλεν, ἀλλὰ καὶ ἐθεώρει ἀξίας αὐτῶν τῶν θεῶν, εἰς οὓς προσεφέροντο ἐξαιρετικαί τινες κοσμούμεναι διὰ στεφάνων. Ἐννοεῖται ὅτι τὰς ἐτίμων δεόντως οἱ Βοιωτοὶ ἱερεῖς τῶν θεῶν τῶν ἀξιουμένων τοιούτων δωρεῶν. Ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον περιορισθῆ εἰς ταῦτα τὰ δῶρα τῆς λίμνης καὶ τὴν κριθὴν καὶ τὸν παχὺν πυρὸν ὃν παρεῖχον ὅσα τῶν μερῶν τῆς λίμνης ἐκαλλιεργοῦντο ἀπαλλασσόμενα τῶν ὑδάτων κατά τινας μῆνας τοῦ ἔτους. Ἤδη ἐν μυθικοῖς χρόνοις γίνεται λόγος περὶ τῶν ζημιῶν ἃς ἐπροξένησεν ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ὀρχομενοῦ ἐμφράξας τὸ χάσμα ἤτοι τὴν καταβόθραν ἥτις διὰ τοῦ ὄρους ἀπῆγε τὰ ὕδατα τῆς λίμνης. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις τῆς μυθώδους ἀκμῆς τοῦ κράτους τῶν Μινυῶν διετηρεῖτο ἐν τάξει ὁ ἔκρους τῶν ὑδάτων. Καὶ πράγματι ἡ μελέτη τῶν φυσικῶν καταβοθρῶν δι' ὧν ἐκρέουσι τὰ ὕδατα δεικνύει ὅτι συνήργησέ πως καὶ ἡ τέχνη εἰς τελείωσιν καὶ διατήρησιν τῶν ὑπονόμων ἐκείνων, αἵτινες προῆλθον ἐκ σχισμάδων ἐν τοῖς τιτανώδεσι στρώμασι τῶν ὀρέων τῶν περιβαλλόντων τὴν λίμνην. Εἶνε δ' αἱ καταβόθραι αὗται, δι' ὧν διεισδύσαντα τὰ ὕδατα εὗρον τέλος διέξοδον καὶ ἠνέῳξαν ὑπόγειον δρόμον πρὸς τὴν ἀντίθετον τῶν ὀρέων πλευρὰν, εἴκοσι καὶ τρεῖς, ὧν τέσσαρες μόνον, ἡ τοῦ Κεφαλαριοῦ, ἡ τῆς Βούνιας καὶ αἱ δύο τῆς Καρδίτσας ἔχουσι σημασίαν· αἱ πλεῖσται ἄλλαι εἶνε ἀνάξιαι λόγου ὡς ἔχουσαι τὸ στόμιον ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης, οἷα ὑπάρχει κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔτους. Οἱ ἀρχαῖοι λοιπὸν οὐ μόνον ἐγνώριζον τὰ βέρεθρα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἐχρησιμοποίησαν αὐτὰ κατὰ τὸ ἐνόν· πλὴν δὲν δυνάμεθα περὶ αὐτῶν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ κατώρθωσαν ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης πλήρη. Τοῦθ' ὅπερ ἐπετεύχθη ὑπ' αὐτῶν, καὶ θὰ κατωρθοῦτο ἔτι μᾶλλον ἂν ἐπεραιοῦντο αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρηθεῖσαι ἐργασίαι, ἤτο ἡ ἄμυνα τῶν ἐκτάκτων καὶ τακτικῶν πλημμυρῶν, δι' ἧς ἐκερδαίνετο ἔδαφος ἑκτάσεων 110,000 στρεμμάτων, καὶ ἴσως ποτὲ ἡ χρησιμοποίησις μεγάλου μέρους τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης. Ὅτι δὲ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο μέχρι τινὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιτυχὸν ἀποδεικνύει ἡ ἔλλειψις εἰδήσεων περὶ πλημμυρῶν σπουδαίων τῆς Κωπαΐδος ἐκ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς μυθικοὺς καὶ προϊστορικοὺς ἀναφέρεται ὁ ἐξ ἐπικλύσεως ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἀφανισμὸς τεσσάρων πολισμάτων, τῆς Ἐλευσῖνος, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἄρνης καὶ τῆς Μιδείας. Τὴν ἀλήθειαν τῶν εἰδήσεων τούτων θἀποδείξωσιν αἱ πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης ἐγρασίαι, αἵτινες πολλαχῶς θὰ ἔχωσι διάφορον ἀρχαιολογικόν.

Μεγίστη ὑπῆρξε περὶ τὴν Κωπαΐδα ἡ ἐπιχείρησις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἀποφασίσας τὴν συστηματικὴν καὶ πλήρη ἀποξήρανσιν τῆς λίμνης ἀνέθηκεν αὐτὴν εἰς Κράτητα τὸν Χαλκιδέα. Πρῶτον ἔργον τοῦ τολμηροῦ τούτου μηχανικοῦ ὑπῆρξεν ἡ κάθαρσις τῶν ἀρχαίων καταβοθρῶν καὶ ἡ σκαφὴ βαθειῶν διωρύγων δι' ὧν διωχετεύθησαν τὰ λιμνάζοντα ὕδατα. Ἀλλ' εἶχε πολλῷ μείζονα σχέδια, θέλων διὰ μακροῦ ὀχετοῦ κατὰ τὴν βορειανατολικὴν τῆς λίμνης γωνίαν νἀπάγῃ τὰ ὕδατα εἰς τὴν εὐβοϊκὴν θάλασσαν. Σώζονται δὲ καὶ λείψανα τῆς προετοιμασίας πρὸς τὸ τοιοῦτο μέγα ἔργον ὅπερ ἀπεκώλυσαν αἱ ἔριδες τῶν βοιωτικῶν πόλεων πρὸς ἀλλήλας.

Ἀνάλογον τοῦ μεγάλου ἔργου ὅπερ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας διενοήθη καὶ ἤρξατο ἐν Βοιωτίᾳ, ἐζήτησε νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸν κορινθιακὸν ἰσθμὸν ὁ Νέρων. Καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν ἰσχυρῶν πρὸ αὐτοῦ λέγεται ὅτι διενοήθησαν τὴν διώρυξιν, περὶ τοῦ Περιάνδρου, Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, Ἰουλίου Καίσαρος, Καλιγούλα, Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος πρῶτος ἔβαλε χεῖρα εἰς τὸ ἔργον, ὅπερ διεκόπη μετὰ βραχὺ τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἐκφρασθείσης, ὡς φαίνεται, γνώμης ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῶν δύο ἑκατέρωθεν θαλασσῶν δὲν εἶχε τὸ αὐτὸ ὕψος καὶ ἐπέκειτο ἐντεῦθεν κίνδυνος ἐπικλύσεως τῆς Κορινθίας, κυριώτερον δὲ διότι σοβαρώτερα χρέη ἐν Ῥώμῃ ἠνάγκαζον αὐτὸν νὰ παραιτήσῃ σχέδιον ἐν τῷ κόμπῳ δυναστικῆς μεγαλοβουλίας ἐπιχειρηθέν. Ἄλλως εἰς τοὺς δύο λόγους οἵτινες τότε ἐφαίνοντο προκαλοῦντες τὴν διώρυξιν ἐπήρκουν οἱ ἀρχαῖοι δι' ἄλλων μέσων. Ὁ μὲν διάπλους τῶν μικρῶν ἐμπορικῶν πλοίων διὰ τοῦ μέλλοντος πορθμοῦ κατωρθοῦτο ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ ἀξιόλογα διὰ τοῦ λεγομένου Διόλκου, μεταφερομένων τῶν πλοίων ἐφ' ἁμαξῶν εἰς τὴν ἀντίπεραν θάλασσαν διὰ τοῦ στενωτάτου μέρους τοῦ ἰσθμοῦ. Περὶ δὲ τῆς ἀπὸ τῶν βορείων ἐπιδρομῶν ἀσφαλείας εἶχον ἔκπαλαι φροντίσει οἱ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου δι' ἀνιδρύσεως τειχῶν καταλλήλων ἅτινα ἐπανειλημμένως μνημονεύονται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

Καὶ οἱ μὲν ἀρχαῖοι ἀφῆκαν ἀτέλεστα τὰ δύο μεγάλα ἐκεῖνα ἔργα εἴτε διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν τεχνικῶν αὐτῶν μέσων εἴτε διότι δὲν παρίστατο ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη. Ἀλλ' ὁ νεώτερος κόσμος ἔχει ἄλλας χρείας, ἄλλα δὲ μέσα διαθέτει ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη. Οὕτω δὲ ὅτι δὲν κατώρθωσεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Νέρων ἐπιτυγχάνεται σήμερον διὰ τῶν ἡνωμένων κεφαλαίων τῶν πολλῶν.

Καλλίας.

Ο ΚΟΜΗΤΗΣ ΤΟΥ 1881.

Ὁ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὁρατὸς ἡμῖν κομήτης, ὁ τῇ προλήψει νέαν πάλιν δοὺς τροφὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου προαγγέλλων, εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Gould ἐν Κορδόβῃ τῆς Ἀμερικῆς ἀνακαλυφθείς. Ἐπειδὴ δὲ καθ' ὃν χρόνον ἀνεκαλύφθη ὑπῆρχεν ἤδη ἐν ἱκανῇ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσει, ἐφάνη καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀνάπτυξιν. Ἐπιμελῶς ἔκτοτε παρετηρήθη καὶ ἐπισταμένως ἐξητάσθη. Ἔχει μεγάλην πρὸς τὸν κομήτην τοῦ ἔτους 1807 ὁμοιότητα οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν διὰ τοῦ περιηλίου διάβασίν του ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν κλίσιν καὶ τὴν πορείαν του. Ὁ κομήτης οὗτος διευθύνεται ἀπὸ τοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Καμηλοπαρδάλεως πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Δράκοντος καὶ ἐντεῦθεν πρὸς τὸν τῆς μικρᾶς Ἄρκτου. Ἐπειδὴ δὲ ταχέως πολὺ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἀπὸ τῆς γῆς θέλει ταχέως ἀπολέσει καὶ τὴν λάμψιν του καὶ περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου θὰ φέγγῃ ἑξάκις ὀλιγώτερον παρ' ὅ,τι ἔφεγγε κατὰ τὰ τέλη Ἰουνίου. Ἐλέχθη ὅτι ὁ κομήτης οὗτος ὑπερτερεῖ κατὰ τὴν λάμψιν πάντων τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 παρατηρηθέντων κομητῶν. Τοῦτο ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τὸν πυρῆνα αὐτοῦ οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς πρὸς τὴν κόμην, ἥτις ἔχει μῆκος 30 μόνον μοιρῶν, ἐν ᾧ ὁ κομήτης τοῦ 1874 εἶχε κόμην μήκους 50 ὅλων μοιρῶν.

Ἐὰν ὁ σήμερον ὁρατὸς κομήτης ἦναι ὁ αὐτὸς πρὸς τοὺς πρότερον φανέντας, τοῦτο δὲν δύναταί τις ἀκόμη νὰ προσδιορίσῃ, διότι ἀπαιτοῦνται πρὸς τοῦτο καὶ ἄλλαι παρατηρήσεις. Οἱ ἀστρονόμοι εὑρίσκονται εἰς μεγάλην κίνησιν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν ἔσεται βεβαίως περίεργον καὶ σπουδαῖον διὰ τὴν ἐπιστήμην.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΩι.

(μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 73.)

Ἡ ἱστορία τῶν λαῶν δὲν διδάσκεται ἀπὸ μόνων τῶν βιβλίων καὶ ἐν μόνοις τοῖς σχολικοῖς ἐδράνοις. Τὰ διδάγματα δ' αὐτῆς, ἵνα ζῶσιν ἀληθῶς καὶ εἰσδύωσι μόχις εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ἐθνῶν, πρέπει νὰ θηλάζωνται ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης νεότητος ὡς ἀπὸ

μυρίων κρουνῶν. Ὁ βίος τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, οἱ ἄθλοι αὐτῶν καὶ αἱ πρὸς τὰ ἔθνη εὐεργεσίαι πρέπει νὰ γίνωνται, εἰ δυνατόν, προσιτὰ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παιδὸς ὡς εἰκὼν καὶ εἰς τὰ ὦτα τοῦ πρεσβύτου ὡς ἀνάμνησις ἀπωτάτη. Ἡ ἱστορία, ἵνα ζῇ διατηροῦσα μὲν τὴν γνῶσιν τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν πρὸς τἀγαθὰ εὐγνωμοσύνην, ἀδρύνῃ δὲ διὰ τοῦ μεγαλοποιοῦ αὐτῆς παραδείγματος καὶ παροτρύνῃ εἰς ἀρετὴν τοὺς ἐπιγενεστέρους, πρέπει νὰ γίνηται οὕτως εἰπεῖν ὁρατὴ καὶ ἀκουστή. Εἰς τοῦτο δὲ πλὴν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἀπὸ τοῦ βιβλίου διδασκαλίας δύνανται τὰ μάλιστα νὰ συντείνωσιν αἱ καλαὶ τέχναι. Δι' αὐτῶν παρέχεται εἰς τὰς σκιὰς τοῦ παρελθόντος αἷμα καὶ σάρξ, δι' αὐτῶν οἱ ἄνδρες τῆς ἱστορίας οἱονεὶ ἀναζῶσι καὶ αἱ σκηναὶ τῶν ἀποιχομένων χρόνων δύνανται νὰ θερμάνωσιν ἡμᾶς καὶ ζωογονήσωσιν. Ἡ ποίησις πρέπει μεγαληγοροῦσα νὰ χρωματίζῃ τὸ παρελθὸν διὰ τοῦ γοητευτικοῦ αὐτῆς χρωστῆρος· ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ νὰ παρέχωσιν ἡμῖν ζωηρὰ, εὐκίνητα, ἐπαγωγὰ ἀντίγραφα τῆς ἱστορικῆς ζωῆς.

Εὐτυχεῖς αἱ πόλεις ἐν αἷς ὑπομιμνήσκονται αἱ ἀρεταὶ τῶν προγόνων ἐν μὲν τοῖς θεάτροις διὰ μεγαλοπρεπῶν δραμάτων, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις δι' εὐγλύπτων ἀνδριάντων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἐν δὲ τοῖς μουσείοις διὰ καλλιτεχνικῶν εἰκόνων τῶν προγονικῶν ἀνδραγαθιῶν, ἐπὶ δὲ τῶν οἰκογενειακῶν σκευῶν διὰ τῆς γλαφυρᾶς παραστάσεως τοῦ παρελθόντος. Παραστήσατε τότε τὸν παῖδα ἢ τὸν ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ ἐνώπιόν τινος ἐκείνων τῶν ἀνδριάντων, πρὸ μιᾶς τῶν εἰκόνων ἐκείνων καὶ ὀνομάσατε ἁπλῶς αὐτῷ τὸν ἄνδρα ἢ τὴν μάχην. Ἡ ἐπίκλησις ἐκείνη θὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὴν σάλπιγγα τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ζωγράφου, ὅστις ἐνεθουσίασε τὰ παριστάμενα πλήθη ἐπιδεικνύων αὐτοῖς τὴν ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσαν εἰκόνα μάχης, ἀφ' οὗ πρῶτον διέταξε νὰ σαλπίσωσι τὸ ἐμβατήριον.

Οἱ ἀνδριάντες δὲν εἶνε μόνον κόσμημα τῶν πόλεων καὶ ζῶσα τῆς ἱστορίας διδασκαλία, ἀλλὰ καὶ δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν πολιτῶν. Οὐδεὶς δ' ἐξευτελίζεται τιμῶν τὸν εὐεργέτην, οὐδ' εἶνε δεῖγμα ταπεινῆς ψυχῆς ἡ πρὸς τοὺς ἀληθῶς μεγάλους τιμή. Οἱ δ' ἐκ τοιούτων λόγων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀνεγειρόμενοι ἀνδριάντες καθίστανται οἱονεὶ ὁρόσημά τινα πνευματικῶς ἐκδηλοῦντα τὴν εὐγενῆ ἐπὶ τὰ μεγάλα ἔργα τῶν ἐθνῶν σταδιοδρομίαν.

Τοιοῦτος εἶνε ὁ ἀνδριὰς, ὃν ἐγείρει ἡ ἑλληνικὴ εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν Βύρωνα πεντήκοντα ἔτη καὶ ὑπερέκεινα μετὰ τὸν εὐγενῆ αὐτοῦ θάνατον.

Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα ν' ἀναγράψωμεν τὸν βίον τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ οὐδὲ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ μεγάλου φιλέλληνος. Ἠγάπησε τὴν Ἑλλάδα ἀγνοουμένην ἀκόμη καὶ περιφρονουμένην, ὅτε δ' αἱ θύελλαι τῆς θερμῆς αὐτοῦ καρδίας ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐπιζητήσῃ ἐν τῇ περιοδείᾳ θυμηδίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔφερον αὐτὸν τὰ βήματά του τῷ 1809. Καὶ ἀνύψου μὲν αὐτὸν τὸ μέγα παρελθὸν τῆς χώρας καὶ ἔθελγον αὐτὸν τἀθάνατα μνημεῖα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μᾶλλον εἷλκυεν αὐτὸν ἡ καλλονὴ τῶν τοπείων καὶ προὐκάλει τὸ διάφορον αὐτοῦ ἡ κατάστασις τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. Βλέπων τὰς Ἀθήνας ἀνεφώνει· "Ὁ οὐρανός σου εἶνε πάν-"τοτε ἐπ' ἴσης κυανοῦς, οἱ βράχοι σου ἐπ' ἴσης ἀπότομοι, τὰ ἄλση "σου ἐπ' ἴσης δροσερὰ, καὶ οἱ ἀγροί σου ἀναθάλλουσι, καὶ ἐνωρι-"μάζει ἡ ἐλαία ὡς καθ' οὗς χρόνους σοὶ προσεμειδία ἡ Ἀθηνᾶ. "Ὁ Ὑμηττὸς σοὶ ἀποτίνει ἀκόμη τὸν γλυκύν του φόρον, τὸν τοῦ "μέλιτος, ἡ δὲ μέλισσα φαιδρὰ καὶ ἐλευθέρα, φερομένη ἐπὶ τῶν "πτερύγων τῶν ἀνέμων τοῦ ὄρους σου, ἐνιδρύει ἀκόμη τὴν εὐώδη "αὐτῆς κυψέλην. Ὡς ἄλλοτε, ὁ Ἀπόλλων χρυσόνει διὰ τῶν πυρῶν "του τὰ μακρά σου θέρη καὶ ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ λευκανθίζουσι "τὰ μάρμαρα τοῦ Πεντελικοῦ. Ἡ τέχνη, ἡ ἐλευθερία, ἡ δόξα "παρῆλθον, ἀλλ' ἡ φύσις εἶνα ἀκόμη ὡραία."

Ὅτι δὲ δὲν ἦτο ἀναίσθητος οὔτε πρὸς τῆς ἔμπνου ἑλληνικῆς καλλονῆς τὰ θέλγητρα ἀποδεικνύει τὸ ἐρωτικὸν αὐτοῦ αἴσθημα πρὸς τὴν Μαριάνναν Μακρῆ, ἥτις ὡς κόρη τῶν Ἀθηνῶν ἀπηθανατίσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ γνωστῷ ποιήματι The maid of Athens, οὗ ἑκάστη στροφὴ τελευτᾷ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπῳδὸν· "Ζωή μου σᾶς ἀγαπῶ." Ἀλλ' ἐξαγόμενον τῆς περιοδείας ἐκείνης δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε διὰ τὴν εὐαίσθητον τοῦ ποιητοῦ ψυχὴν ἄλλο παρὰ τὴν πεποίθησιν ἥτις ἐνεχαράχθη ἐν τῷ ἀλησμονήτῳ αὐτοῦ στίχῳ

't is Greece, but living Greece no more

ἤτοι· "Εἴν' ἡ Ἑλλὰς, ἀλλὰ Ἑλλὰς δὲν εἶνε πλέον ζῶσα." Πλὴν ἀλλ' ὅτε μετὰ δεκαπέντε ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἦτο τὸ ἐξῆς νεκρά. Δὲν ἦτο πλέον ἡ ἀξιοθέατος χώρα, ἣν ἐπεσκέπτοντο χάριν τῶν ἀρχαίων αὐτῆς μνημείων οἱ φιλοθεάμονες περιηγηταὶ καὶ οἱ περίεργοι φιλάρχαιοι. Εἶχον παρέλθει τρία ἔτη καὶ ὑπερέκεινα ἀφ' ὅτου περιβεβλημένη κράνος καὶ κραδαίνουσα τὸ δόρυ εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὴν πάνοπλον Ἀθηνᾶν. Εἶχον ἤδη τελεσθῆ μεγάλαι ἀνδραγαθίαι, εἶχον γείνει θυσίαι αἱματηραὶ, εἶχον συγκινήσει τὴν Εὐρώπην θάνατοι ἔνδοξοι. Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ ὁμηρικοὶ ἥρωες τῶν ὁπλοχαρῶν ἐκείνων χρόνων πολλάκις ἀντὶ νὰ περιβάλλωνται τὴν λεοντῆν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, ἠρκοῦντο εἰς τὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς καὶ συναγωνιστὰς ἀλωπεκῆν· ἀλλ' ὅμως ἐν ἐκείνῳ τῷ λαβυρίνθῳ τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἐρίδων, τῆς πάλης καὶ τῶν στάσεων, ἐκυοφορεῖτο ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος.

Ὁποία διαφορὰ μεταξὺ τῆς πρώτης ἐκείνης ἐπισκέψεως τοῦ Βύρωνος εἰς Μεσολόγγιον τῷ 1809 καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ μεταβάσεως αὐτόσε τῷ 1824! Ποιούμενος ὁ φίλος αὐτοῦ ποιητὴς Θωμᾶς Μοὺρ ἐν τοῖς βιογραφικοῖς περὶ Βύρωνος ἀπομνημονεύμασι λόγον περὶ τῆς πρώτης ἐκείνης ἐπισκέψεως λέγει· "Ἐνταῦθα εἶνε "ἀδύνατον νὰ μὴ σταματήσωμεν καὶ νὰ μὴ ἀναμνησθῶμεν ἐν ὀλί-"γοις τῆς ἐπισκέψεως ἣν ὁ Βύρων ἐποιήσατο εἰς τὴν αὐτὴν πό-"λιν μετὰ δεκαπέντε ἔτη, ὅτε, εὑρισκόμενος ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ βίου, "ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ τῆς φήμης αὐτοῦ, ἦλθε νὰ ἀποθάνῃ, ἀγωνιζόμενος "ὑπὲρ τῆς χώρας, ἣν νῦν διέτρεχεν ὡς νεανίας καὶ ὡς ξένος. Ἂν "δαίμων ἠδύνατο νὰ προείπῃ αὐτῷ τότε τὰ γεγονότα ἅτινα ἔμελλον "νὰ πληρώσωσι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ἂν ἠδύνατο νὰ ἐπι-"δείξῃ αὐτῷ ἀφ' ἑνὸς μὲν τοὺς ἀναμένοντας αὐτὸν θριάμβους, τὴν "δύναμιν ἣν ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ ἀποκτῶσα ἡμέραν τινὰ ἐπὶ τὰς "καρδίας ἔμελλε νὰ ὑψώσῃ αὐτὰς ἢ καταβάλῃ, νὰ φωτίσῃ αὐτὰς "ἢ κατασκιάσῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάντας τοὺς πόνους τοὺς συνδεδε-"μένους μετὰ τούτου τοῦ δώρου, τὴν ἐξάντλησιν, τὴν κόπωσιν τῆς "ψυχῆς, τοὺς ἀγῶνας τῆς φαντασίας, τὴν φαγέδαιναν ἐκείνην τῆς "διηνεκοῦς ἐσωτερικῆς φλογὸς, ἥτις ἐν ᾧ θαμβόνει τοὺς ἄλλους "καταλυμαίνεται τὸν ἔχοντα αὐτὴν, τὸν φθόνον ὃν τοιαύτη ἀνόψωσις "ἐξεγείρει ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὴν ἐκδίκησιν δι' ἧς τιμωροῦσιν "ἐκεῖνον, ὅστις ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ βλέπωσιν ὑψηλὰ, ἂν ἐγνώριζε "πάντα ταῦτα, ἤθελε προσδεχθῆ τὴν δόξαν ἐπὶ ὅροις τοιούτοις; "Δὲν ἤθελε μᾶλλον κρίνει ὅτι ἡ πληρωμὴ ἦτο ὑπέρμετρος καὶ "ὅτι ἀγὼν τοιοῦτος κατὰ κόσμου ἀγνώμονος ἐφ' ὅσον ἔζη, θὰ "εὕρισκε μικρὰν τὴν ἀνταμοιβὴν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀθανασίᾳ τῇ "παρακολουθούσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ;"

Ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ὁ εὐγενὴς θάνατος προσέθηκε νέαν αἴγλην εἰς τὸν στέφανον τοῦ ποιητοῦ. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὡραίου, μεγαλοδώρου, φιλέλληνος λόρδου καὶ τῆς γενναίας αὐτοῦ καὶ πρακτικῆς ἐνεργείας ἐν Μεσολογγίῳ ἔδωκε κατὰ τοὺς ὀλίγους μῆνας τῆς αὐτόθι παρουσίας του ζωὴν καὶ ἐλπίδας, χαρὰν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀθλοῦντας. Ἡ δὲ ἡμέρα τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀληθὴς ἡμέρα πένθους διὰ τοὺς Μεσολογγίτας. Τίς δὲν εἶχεν ἀκούσει εὐθὺς ἀμέσως ὅτι ὁ λόρδος, καταληφθεὶς τῇ 28 Μαρτίου κατὰ τὴν συνήθη αὐτῷ ἱππασίαν ὑπὸ βροχῆς ῥαγδαίας καὶ ἀσθενήσας ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ἔμενε κλινήρης; Τίς δὲν ἠρώτα περὶ τῆς δεινουμένης αὐτοῦ ἀσθενείας καὶ εἰς τίνα δὲν εἶχον ἐμποιήσει ἐντύπωσιν ἰσχυρὰν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ φιλέλληνος Ἄγγλου πρὸς τὸν ἰατρὸν αὐτοῦ μάτην ἐπιμένοντα νὰ τὸν φλεβοτομήσῃ; "Δὲν δέχομαι, εἶπε, νὰ χύσω οὐδὲ σταγόνα τοῦ αἵματός "μου ἐπὶ τῆς κλίνης· πρόθυμος εἶμαι νὰ χύσω αὐτὸ ὅλον ἐν τοῖς "πεδίοις τῆς μάχης."

Ἦτο δευτέρα ἡμέρα τοῦ Πάσχα ἡ θλιβερὰ ἐκείνη ἑβδόμη Ἀπριλίου, καθ' ἣν ἀπέθανεν ὁ Μυλόρδος, καὶ τὸ Μεσολογγιον ὅλον δὲν ἐπάσχασεν οὐδ' ἐχόρευσεν οὐδ' ἐχάρη τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἑκα-

στος δὲ τῶν τριάκοντα ἑπτὰ κανονιοβολισμῶν, οἵτινες ἐδήλουν τὰ ἰσάριθμα ἔτη τῆς βραχείας ζωῆς τοῦ ἀποπτάντος, προὐκάλει νέον νυγμὸν εἰς τὴν καρδίαν τῶν Μεσολογγιτῶν. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ταριχευθέντος ἐγένετο λαμπρὰ τῇ δεκάτῃ Ἀπριλίου, βασταζομένου τοῦ λειψάνου ὑπὸ Ἑλλήνων στρατιωτῶν καὶ τῶν οἰκείων τοῦ ποιητοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐψάλη μετὰ συγκινήσεως ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ἀπενεμήθησαν τῷ νεκρῷ αἱ νενομισμέναι τιμαὶ, ἐκφωνηθέντος λόγου ἐπικηδείου ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη. Καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ συνῳδὰ τῇ θελήσει τοῦ ποιητοῦ ἐστάλη εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἵνα ταφῇ ἐν τῷ προγονικῷ κοιμητηρίῳ, ἡ δὲ πόλις τοῦ Μεσολογγίου ἐκράτησεν αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα, κατατεθέντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος.

Τὸν Βύρωνα δὲν ἔκλαυσε μόνη ἡ πόλις ἣν ἐξελέξατο ὡς κέντρον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ ἐν ᾗ ἐπέπρωτο προώρως νὰ ἀποθάνῃ, ἀλλ' ἐθρήνησεν αὐτὸν ἅπασα ἡ σύγχρονος Ἑλλὰς εὐγνωμονοῦσα, ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνεγράφη μετ' ἰδιαζούσης εὐγνωμοσύνης.

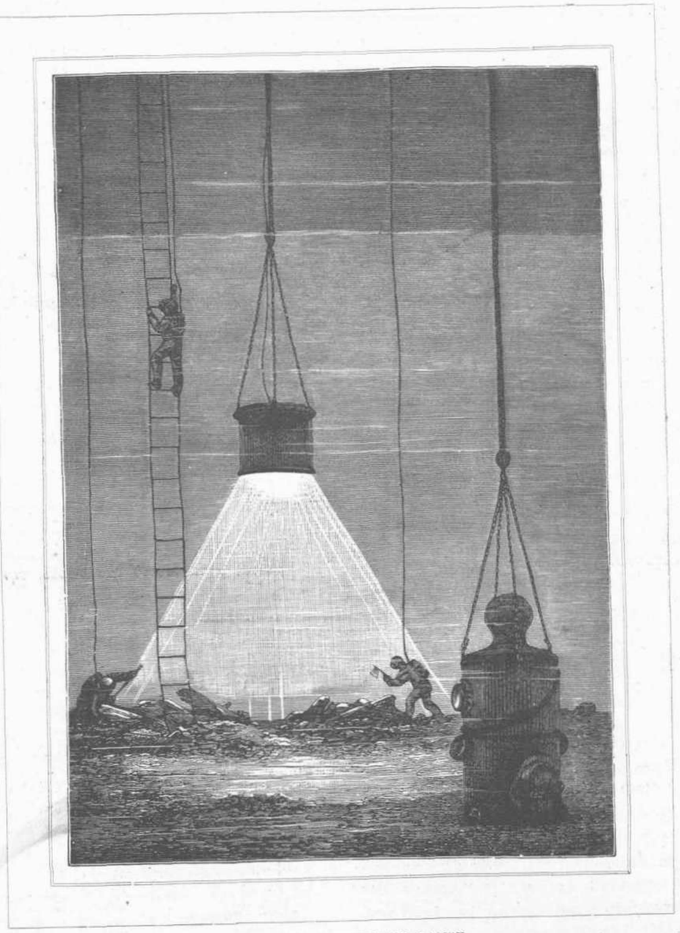

ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΦΑΝΟΣ.

Ὅτε δὲ τὸ ἔθνος ἤρξατο κατ' ὀλίγον ἐπιθεωροῦν τοὺς παλαιοὺς αὐτοῦ λογαριασμοὺς, σπεύδει ἤδη ἐν τοῖς πρώτοις νὰ τιμήσῃ δι' ἰδίου μνημείου τὸν μέγαν φιλέλληνα. Ἡ δὲ πρωτοβουλία ὀφείλεται εἰς τὸν πρὸ δεκαπενταετίας περίπου ἱδρυθέντα ὑπὸ φιλομούσων νέων φιλολογικὸν σύλλογον, ὅστις ἐτίμησεν ἑαυτὸν ἐκλέξας τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ. Δὲν θὰ φθονήσωσι δὲ οἱ Μεσολογγῖται ἂν τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς τὸν δῆμον αὐτῶν ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Βύρωνα ἀνέλαβον καὶ ἐξετέλεσαν οἱ νεαροὶ ἑταῖροι τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου, ὅστις καὶ ἄλλα ἔπραξεν ἀγαθὰ ἐν τῷ τόπῳ, φιλοτίμως συνεργαζόμενος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπλάσεως πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν κακῶς ἐχόντων μετὰ τοῦ ὀλίγον πρεσβυτέρου συλλόγου Παρνασσοῦ καὶ ἄλλων γεραιτέρων σωματείων.

Ὁ σύλλογος Βύρων ἀπὸ δεκαετίας περίπου συνέστησεν ἰδίαν ἐπιτροπείαν καὶ προὐκάλεσε τὰς συνδρομὰς τῶν ὁμογενῶν, καὶ μόνων τούτων, πρὸς ἵδρυσιν μνημείου εἰς τὸν Βύρωνα ἐν Μεσολογγίῳ. Ἀλλ' ἕνεκα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολλῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος αἱ συνεισφοραὶ προέβησαν βραδέως, ὥστε μόλις περὶ τὰς δεκαὲξ χιλιάδας δραχμῶν συνήθροισαν μέχρι τοῦδε. Γενομένου δὲ διαγωνισμοῦ ἠρίστευσε τὸ σχέδιον τοῦ ἐν Σύρῳ γλύπτου Βιτάλη, ὅστις ἀπό τινος κατατάσσεται ἐν τοῖς φιλοτιμοτέροις τῶν παρ' ἡμῖν καλλιτεχνῶν. Τοῦ ἀνδριάντος δὲ τούτου, ὅστις ἐπερατώθη ἤδη καὶ μετά τινα χρόνον βραχὺν θὰ σταθῇ ἐν Μεσολογγίῳ, δημοσιεύομεν σήμερον τὸ ἀπεικόνισμα ἐκ φωτογραφίας τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει φωτογράφου Δαμιανοῦ. Ὁ γλύπτης παρέστησε τὸν ποιητὴν ὄρθιον, διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς δεικνύοντα τὴν χώραν ὑπὲρ ἧς ἐμόχθησε καὶ ἔνθα ἀπέθανε, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦντα δέλτον, ἐνέχουσαν ἴσως τὰ ᾄσματα τοῦ CHILD - HAROLD, ἐν οἷς ἐξυμνεῖται ἡ ἑλληνικὴ γῆ. Οὕτω δ' ἐκδηλοῦται διὰ τῶν δύο τούτων σημείων ὁ διπλοῦς λόγος τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸν Βύρωνα ὡς ποιητὴν, ὅστις ἔψαλε τὴν πατρίδα καὶ ὡς φιλέλληνα ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ θανόντα. Ἐπίγραμμα τοῦ καθηγ. Δ. Σεμιτέλου·

Βρεττανίης ὁμότιμον ἄθρει στὰς, ξεῖνε, Βύρωνα,
ὃν πέρι κῆρι φίλευν Μνημοσύνης θύγατρες·
Τῶν δ' εὐεργεσιῶν μνῆστιν σῴζοντες ἀγήρω
Ἕλληνες στῆσαν λάϊνον ἐξ ἐράνου.
Εὔτε γὰρ Ἑλλὰς ἐτείρετ' ἐλευθερίης ἐν ἀέθλῳ
ἦλυθε θαλπωρὴ χάρμα τε μαρναμένοις.

Σπ. Π. Λάμπρος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ὑπὸ

ΓΑΙΤΟΥ.

(ὅρα προηγούμ. ἀριθμόν.)

ΟΡΕΣΤΗΣ (προσερχόμενος).

Ὑπὲρ Πυλάδου εὔχεσαι καὶ ὑπὲρ σοῦ;
Μὴ τότε, τ' ὄνομά μου μὴ παρέμβαλλε.
Τὸν ἔνοχον δὲν σώζεις προσλαβοῦσά τον,
καὶ τὴν ἀρὰν καὶ ὀλάθην συμμερίζεσαι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ἡ ἐμὴ τύχη καὶ ἡ σὴ συνδέονται.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Ποσῶς. Ἄφες με μόνον, ἀσυνόδευτον,
εἰς τοὺς νεκροὺς ν' ἀπέλθω. Καὶ ἂν ἔκρυπτες
ὑπὸ τὸ κάλυμμά σου τὸν παράνομον,
τὰς ἀκοιμήτους δὲν θενὰ διέφευγεν·
ἡ σὴ δὲ παρουσία, οὐρανόπεμπτε,
δὲν τὰς διώκει, πρὸς στιγμὴν τὰς ἀπωθεῖ.
Οἱ χαλκοῖ πόδες οἱ αὐθάδεις των αὐτὸ
τὸ ἱερόν σας ἄλσος νὰ πατήσωσι
φοβοῦνται· ὅμως τοὺς ἀκούω ποῦ καὶ ποῦ
τοὺς ἀπαισίους καγχασμούς των. Κάθηνται
ὁμοίως λύκοι, δένδρον περιβάλλοντες,
ἐφ' οὗ ἐσώθη ὁδοιπόρος ἀναβάς.
Σκηνοῦσιν ἔξω προσκαθήμεναι. Μικρὸν
ἂν μακρυνθῶ τοῦ ἄλσους, ἀνεγείρονται,
καὶ τοὺς τῶν κεφαλῶν των ὄφεις σείουσαι,
κ' ἐγείρουσαι εἰς νέφη τὸν κονίσαλον,
τὸ θήρευμά των ἀπηνῶς διώκουσι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ὀρέστ', ἀκούεις φίλην λέξιν παρ' ἐμοῦ;

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Αὐτὴν δι' ἄλλον φύλαξον, θεοφιλῆ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ἐκ Θεῶν νέα ἀνατέλλει σοι ἐλπίς.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Καπνὸν καὶ λιγνὺν βλέπω, λάμψιν πελιδνὴν
τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἅιδου, τοῦ καλοῦντός με.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Πλὴν τῆς Ἠλέκτρας ἄλλην ἔχεις ἀδελφήν;

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Γνωστὴ ἐκείνη μόνη μ' ἦτον· τύχη της
εὐμενής, ἥτις καθ' ἡμᾶς ἦν φοβερά,
ἀπέσπασε τὴν ἄλλην, τὴν πρωτότοκον,
ἐγκαίρως τῶν βασάνων τῆς οἰκίας μας.
Τὰς ἐρωτήσεις ἄφες. Ὑποβηθεῖς
τὰς Ἐριννύας, αἵτινες, χαιρέκακοι
ἀποφυσοῦν τὴν τέφραν τῆς καρδίας μου,
οὐδ' ἐπιτρέπουν, τῆς φρικτῆς πορκαΐας
τοῦ ἐμοῦ οἴκου νὰ καθσιν ἐν ἐμοὶ
οἱ τελευταῖοι ἄνθρακες χωρὶς φλογός.
Πρέπει τὸ πῦρ των, ἀναζωπυρούμενον,
τροφὴν τὴν πίσσαν ἔχον τὴν ταρτάρειον,
ἀπαύστως τὴν καρδίαν νὰ μοὶ πυρπολῇ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Γλυκὺ προσάγω εἰς αὐτὸ θυμίαμα.
Ὦ, ἄφες τῆς ἀγάπης καθαρὰ πνοὴ
νὰ σοὶ δροσίσῃ τὸ φλεγμαῖνον στῆθός σου.
Ὀρέστα, φίλτατέ μου, δὲν ἀκούεις; ἢ
τῶν ἀπαισίων Θεαινῶν ἡ δίωξις
ἐξήρανε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας σου;
Ὡς τῆς Γοργῶνος ἡ φρικώδης κεφαλὴ,
ἀπολιθοῦ τι γόητρον τὰ μέλη σου;
Φωνὴ χυθέντος τῆς μητρός σου αἵματος
ἐκ τῶν καταχθονίων ἂν πρὸς σὲ βοᾷ,
τὴν τῆς ἀσπίλου εὐλογούσης ἀδελφῆς
οἱ ἐν Ὀλύμπῳ δὲν θ' ἀκούσουν ἀρωγοί;

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Βοᾷ, βοᾷ! Μὲ πέμπεις εἰς τὸν ὄλεθρον;
Δαίμονα κρύπτεις ἐκδικήσεως καὶ σύ;
Τίς εἶσαι; Ἡ φωνή σου πῶς μ' ἀνακυκᾷ
παντοδυνάμως μέχρι βάθους τὴν ψυχήν;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ἐγὼ εἰμί, τὸ λέγει ἡ καρδία σου·
εἰμὶ ἡ ἀδελφή σου Ἰφιγένεια.
Ζῶ·

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Σύ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ὦ ἀδελφέ μου!

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Ἄφες, ἄπεχε!
Μὴ, σὲ προτρέπω, ἅπτου τῶν πλοκάμων μου.
Ὡς τῆς Κρεούσης ὁ χιτὼν, οὕτω κ' ἐγὼ
ἐκπέμπω φλόγας, καὶ ἀσβέστους καίουσι.
Τὸν μισητόν με ἄφες. Ὡς ὁ Ἡρακλῆς
ἐνειλιγμένος, ν' ἀποθάνω θάνατον
αἰσχύνης θέλω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Δὲν θεν' ἀποθάνῃς. Ὤ,
ἥσυχον λέξιν παρὰ σοῦ ἂν ἤκουον!
Τοὺς διισταγμοὺς μου λύσον, καὶ ἀσφάλισον
τὴν ποθουμένην εὐτυχίαν κ' εἰς ἐμέ.
Εἰς τὴν ψυχήν μου στρέφεται τροχὸς χαρᾶς
καὶ λύπης. Φεύγω ἔντρομος τὸν ἄγνωστον,
κ' ἐντός μου πόθος μ' ἕλκει πρὸς τὸν ἀδελφόν.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Εἰς τοῦ Λυαίου εἶμαι τὸν ναόν; Λυσσᾷ
θεόληπτος κ' ἐνταῦθα ἡ ἱέρεια;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ὦ, ἄκουσόν μου! ὦ, ἰδὲ χρονία πῶς
εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ἡ καρδία μου
ἀνοίγεται, κ' εἰς ὅ,τι ἔχει φίλτατον
δι' ἐμὲ ἔτι ἡ ζωὴ, εἰς τὴν χαρὰν
τὴν κεφαλήν σου νὰ φιλήσω, εἰς αὐτὰς
τὰς χεῖρας νὰ σὲ σφίξω, ἂς ὡς σήμερον
εἰς τοὺς ἀνέμους τοὺς κενοὺς ἐξέτεινον.
Ὦ, ἄφες! ἄφες! Ἡ Παρνάσσιος πηγὴ
δὲν ῥέ' εἰς βράχον ἀπὸ βράχου, διαυγής,
μέχρι τοῦ βάθους τῆς χρυσῆς κοιλάδος της,
ὡς ἀναβρύει ἐκ τοῦ στήθους μου χαρὰ,
κ' εἰς εὐτυχίας πέλαγος ἐκτείνεται.
Ὀρέστα, ἀδελφέ μου!

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Νύμφη εὔχαρις,
δὲν σὲ πιστεύω οὐδὲ τὰς θωπείας σου.
Προπόλους θέλει αὐστηρὰς ἡ Ἄρτεμις,
καὶ τὸν βεβηλωθέντα ἐκδικεῖ ναόν.
Μακρὰν τοῦ ἐμοῦ στήθους τὸν βραχίονα!
Ἂν θέλῃς νέον, παίζουσα, τοῦ ἔρωτος
τὸ δῶρον νὰ τῷ δώσῃς τὸ γλυκύτατον,
εἰς τὸν χρηστόν μου φίλον τὴν καρδίαν σου
δὸς, κάλεσόν τον παρὰ σοὶ, ὁδήγει τον
πρὸς ὃ συμφέρει, ὅμως φείσθητι ἐμοῦ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Ὦ ἀδελφέ μου, σύνελθε, καὶ γνώρισον
τὴν εὐρεθεῖσαν. Τὴν ἀδελφικὴν στοργὴν
τὴν θείαν, μὴ ὀβρίζῃς, ὡς ἀλόγιστον,
ἄνομον πόθον. Ὤ! τῆς πλάνης ἴασον
τοὺς ὀφθαλμούς σου, μὴ ἡ ἄπλετος χαρὰ
μᾶς ἀναδείξῃ τρισαθλίους. Εἰν' ἐδῶ
ἡ θρηνηθεῖσα ἀδελφή. Ἐκ τοῦ βωμοῦ
ἁρπάσασά με ἡ Θεὰ, μ' ἀνέσωσεν
ἐνταῦθα, ὅπου τὸ σεπτόν της τέμενος.
Σὺ συνελήφθης, ὁρισθεὶς εἰς σφάγιον,
καὶ ἀδελφὴν εὑρίσκεις τὴν ἱέρειαν.

ΟΡΕΣΤΗΣ.

Τάλαινα, οὕτω θὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος
τὴν τελευταίαν φρίκην τῆς οἰκίας μας!
Ποῦ εἶναι ἡ Ἠλέκτρα; Ἂς ἀπολεσθῇ
ὅπως ἡμεῖς κ' ἐκείνη, καὶ τὸν βίον της
μὴ παρατείν' εἰς ὀλίψεις καὶ εἰς συμφοράς.
Εἰς τὸν βωμόν σου ἄγωμαι, ἱέρεια·
Σ' ἀκολουθῶ. Ἀρχαία εἶναι παρ' ἡμῖν
τῆς ἀδελφοκτονίας ἡ συνήθεια,
Θεοί, εὐγνωμονῶ σας, ὅτι ἄπαιδα
κἂν εὐδοκεῖτε νὰ μ' ἐξολοθρεύσητε.

(Πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν.)

Σὲ συμβουλεύω, μὴ τὸν ἥλιον πολὺ,
μὴ τοὺς ἀστέρας ἀγαπᾷς· κατάβηθι
εἰς τὸ βαθὺ τοῦ σκότους κράτος μετ' ἐμοῦ.
Καθὼς οἱ ὄφεις, οἱ εἰς θείου τέλματα
φυέντες, τοῦ ἰδίου γένους τοὺς βλαστοὺς
καὶ πολεμοῦσι καὶ καταβροχθίζουσι,
τὸ λυσσῶν γένος οὕτως ἀλλήλοσφαγεῖ.
Ἀμόλυντος κατάβα, ἅπαις μετ' ἐμοῦ.
Μοὶ ῥίπτεις βλέμμα ἐλεῆμον; Ἄπεχε!
Τοιοῦτο ἦν τὸ βλέμμα, δι' οὗ ἤγρευεν
ἡ Κλυταιμνήστρα τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ·
ἡ χεὶρ του ὅμως κατηνέχθη φονικὴ,
καὶ ἔπεσεν ἡ μήτηρ. — Σὺ ἀνάβηθι,
ὀργίλον πνεῦμα! Ἐρινύες, ἔλθετε
ἐν κύκλῳ, νὰ ἴδῆτε τὸ φρικτότατον
τῶν θεαμάτων, ἃ παρεσκευάσατε.
Δὲν τὴν ὁπλίζει μίσος οὐδ' ἐκδίκησις
τὴν ἀδελφὴν τὴν φίλην. Τὴν διάζουσιν
ἄλλοι. Μὴ κλαίης. Εἶσαι σὺ ἀνεύθυνος.
Οὐδὲν ἐκ δρέφους, ἀδελφὴ, ἠγάπησα
ὡς σέ, θὰ μ' ἦτο ν' ἀγαπήσω δυνατόν.
Μή μου φεισθῇς· τὸ ξίφος γύμνωσον, αὐτὸ
τὸ στῆθος σχίσον, καὶ ὁδὸν διάνοιξον
εἰς τοὺς χειμάρους τοὺς ἐντός μου ζέοντας.

(Ῥίπτει λειποθύμος.)

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ.

Νὰ φέρω μόνη τόσην λύπην καὶ χαρὰν
ἀδυνατῶ. — Ποῦ εἶσαι, ὦ Πυλάδη, ποῦ,
νὰ ἔλθῃς βοηθός μου, ἄνερ φίλατε;

(Ἐξέρχεται ζητοῦσα.)

(ἕπεται συνέχεια.)

ΙΒΑΝ ΑΝΔΡΕΕΒΙΤΖ ΚΡΙΛΩΦ.

Ὅ,τι ὁ ἀμίμητος Αἴσωπος ἦτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, ὅ,τι ὁ Lafontaine ἦτο ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ Gellert ἐν Γερμανίᾳ, ἦτο ὁ Κριλὼφ ἐν Ῥωσσίᾳ.

Τὴν κάτωθεν ἐπιτυχῆ βιογραφίαν τοῦ ῥώσσου μυθογράφου, ἣν ὀφείλομεν εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον τοῦ ἐν Γέϊσκ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης διαμένοντος ὁμογενοῦς Κυρίου Π. Α. Ἀξιώτου, ἀσμένως καταχωρίζομεν σήμερον ἐν τῷ Ἑσπέρῳ, βέβαιοι ὄντες ὅτι θέλει κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀπανταχοῦ ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν ὁ λόγιος Κύριος Ἀξιώτης παρακινηθῇ κατόπιν νὰ πέμψῃ ἡμῖν καὶ μετάφρασιν μύθου τινὸς τοῦ διασήμου ῥώσσου ποιητοῦ.

Κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1868 συνεπληρώθη ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου μυθογράφου Κριλώφου. Τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ ἐκθέτομεν ἐνταῦθα ἐν ὀλίγοις.

Ὁ Κριλὼφ ἐγεννήθη τῇ 2 Φεβρουαρίου 1768 εἰς Μόσχαν ἀπὸ γονεῖς ἀπόρους. Παρὰ τοῦ πατρός του, ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ, ἀποβιώσαντος κατὰ τὸ 1780, ὁ μικρὸς Κριλὼφ ἐκληρονόμησεν οὐκ ὀλίγα βιβλία. Τὰς πρώτας περὶ ἀγωγῆς του φροντίδας ὤφειλε τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἥτις τὸν ὑπερηγάπα, καὶ καθὸ νοήμων γυνὴ προσεπάθει παντοιοτρόπως νὰ παροτρύνῃ τὸν υἱόν της εἰς τὴν σπουδὴν, εἰς ἣν ὅμως οὗτος μικρὰν ἐδείκνυε κλίσιν. Τὸ μέσον οὗ ἐποιήσατο χρῆσιν, ἂν καὶ οὐχὶ λίαν παιδαγωγικὸν, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν ἐπέφερε τὰ ἀποτελέσματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἠδύνατό τις νὰ φοβῆται. Δι' ἕκαστον ἀποστηθιζόμενον μάθημα τῷ ἔδιδεν ὡς ἀμοιβὴν ὀλίγα λεπτὰ καὶ ἡ ὑπόθεσις οὕτω συνεβιβάσθη. Εἶχεν ἐξευρεθῆ τὸ μέσον νὰ διδαχθῇ ὁ παῖς, οὐχὶ μόνον τὴν ῥωσσικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, τοῦθ' ὅπερ εἰς Τβέρην ἐλογίζετο σπανιότης τότε· εἰς τὸ μάθημα ἐν τοιούτοις τῆς γαλλικῆς ἐφαίνετο ἀπρόθυμος ὁ Κριλὼφ, τοὐναντίον δ' ἐδείκνυε πολλὴν φιλομάθειαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς πατρίου γλώσσης.

Πολὺν ἔρωτα ᾐσθάνετο ὁ παῖς εἰς παντὸς εἴδους δραματικὰ ἔργα, καὶ δὴ ἀπεπειράθη νὰ συγγράψῃ μελόδραμα ὑπὸ τὸν τίτλον· "ἡ καφεπότις", εἰς ὃ πολλὰς ἀνέθετεν ἐλπίδας. Δωδεκαετὴς διωρίσθη γραφεὺς ἐπαρχιακοῦ τινος δικαστηρίου, ἀλλ' ἡ θέσις αὕτη δὲν ἔσχυε νὰ βελτιώσῃ ὑλικῶς τὴν κατάστασιν τῆς οἰκογενείας. Ἡ μήτηρ του, πρὸς ἣν οὐδεμία ἐδόθη σύναξις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της, ἀπεφάσισε ν' ἀπέλθῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ εἰς Πετρούπολιν, ἵνα φροντίσῃ μὲν δι' ἑαυτὴν ἐκζητήσῃ δὲ καὶ διὰ τὸν φίλτατόν της θέσιν πλέον ἐπικερδῆ. Ἡ εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετάβασις ἀπεφάσισε περὶ τῆς περαιτέρω τύχης τοῦ Κριλώφ. Ἐκεῖ οὗτος ἐδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν φιλολογίαν, πρῶτοι δὲ κριταὶ τῶν ἔργων του ἦσαν ὁ Κνιάζνιν, πρὸς ὃν ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ τὸ σέβας του διὰ τὴν ἔξοχον αὐτοῦ εὐφυΐαν, καὶ ὁ Δημητρέφσκης, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε κατόπιν καὶ φίλος.

Ἐν ἔτει 1788 ἀπεβίωσεν ἡ μήτηρ τοῦ Κριλώφ· οὗτος δὲ παραιτηθεὶς ὑπηρεσίας ἥτις τῷ παρεῖχεν 25 ρούβλια κατὰ μῆνα, ἐπὶ δώδεκα ὅλα ἔτη ἐνησχολήθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλολογίαν. Τὸν εἵλκυε δὲ καὶ ἡ ἐφημεριδογραφία, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ἐξεδίδοντο· "ὁ Ταχυδρόμος", "ὁ Θεατὴς" καὶ βραδύτερον "ὁ Ἑρμῆς τῆς Πετρουπόλεως". Ἐκτυλίσσων δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸ σατιρικὸν αὐτοῦ πνεῦμα καὶ τὴν ἔμφυτον ὀξύνοιαν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, ἵνα, ὡς ἐξεφράζετο, δεικνύῃ τὴν κακίαν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ φρικώδει γυμνότητι, ὁ Κριλὼφ ἀνεβίβαζε συγχρόνως ἐπὶ σκηνῆς τὰς κωμῳδίας του· "Οἱ πονηροὶ", "ἡ λυσσῶσα οἰκογένεια" κ. τ. λ. καὶ ἔγραφε στίχους, πρὸ πάντων ἐρωτικούς. Νεᾶνίς τις, Ἀνιούτα, ἐτραυμάτισε τὴν καρδίαν τοῦ νέου συγγραφέως, ὅστις πάσχων ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ὁμολογεῖ, ὅτι

"Ἐκ τῆς καρδίας τοὺς σοφοὺς ἀπέῤῥιψε
Κ' ἐντὸς αὐτῆς ἐκείνην μόνην ἔκρυψε,
Πᾶσαν σπουδὴν ἀπολακτίσας."

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος διῆλθεν ὁ Κριλὼφ ἐν θορύβῳ καὶ κοινωνικῇ τύρβῃ, δοθεὶς ἐμπαθῶς εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ τὸ χαρτοπαίγνιον· ἀρχομένου δὲ τοῦ 1800 ἔτους ἐδέχθη τὴν θέσιν οἰκοδιδασκάλου εἰς Ῥήχαν, παρὰ τῷ ἐκεῖ διοικητῇ Γαλίτζιν.

Τὸ ἔτος 1802 ἦτο τὸ τεσσαρακοστὸν τοῦ βίου τοῦ Κριλώφ, καὶ τὸ μᾶλλον δι' αὐτὸν ἀξιοσημείωτον, ὀρθότατα δὲ ὁ Πλιέτνιεφ παρατηρεῖ ὅτι κυρίως ὁ μέγας μυθογράφος τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐγεννήθη. Καὶ πράγματι ἡ ὁδὸς, ἣν τέως ἠκολούθει ἦτο σκολιὰ καὶ στενὴ, μόνον δὲ ἐν Μόσχᾳ ὅπου διέτριψεν ἐπ' ὀλίγον ἠνοίχθη πρὸ αὐτοῦ μεγάλη, εὐρεῖα ὁδός . . . Ἐκεῖ μετέφρασε τοὺς πρώτους αὐτοῦ μύθους "Δρῦς καὶ κάλαμος", "ἡ δύσκολος νύμφη", οὓς κατεχώρισεν εἰς τὸν Θεατὴν τῆς Μόσχας. Ὁ Δημητρέφσκης, εἰς τὴν μυθογραφίαν ἐπίσης καταγινόμενος τότε, ἐξετίμησε δεόντως τοὺς μύθους τοῦ Κριλώφ.

Ἐπιστρέφας εἰς Πετρούπολιν δὲν ἀφῆκεν ἀμέσως τὴν δραματικὴν φιλολογίαν. Ἔγραψε τὰ δράματα· "Μάθημα διὰ τὰς θυγατέρας" καὶ τὸ "Ἐργαστήριον τοῦ συρμοῦ", εἶτα δὲ τὸ φανταστικὸν μελόδραμα· "Ὁ ἥρως Ἡλίας", πάντα ὅμως ἔργα μέτρια, οὐδὲν προσθέσαντα εἰς τὴν μετέπειτα δόξαν τοῦ ποιητοῦ. Κατὰ τὸ 1808 εἰσῆλθεν εἰς τὸ Νομισματοκοπεῖον ὡς ὑπάλληλος. Οἱ μύθοι, τὸν ἀριθμὸν 23, οὓς ἐδημοσίευσε μετὰ ἓν ἔτος, ἠνέῳξαν αὐτῷ τοὺς οἴκους τῶν τότε ἀριστοκρατῶν, καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν συνέδεον μετὰ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ φιλολογίᾳ.

Ἐν ἔτει 1812 ἀνηγέρθη ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικὴ δημοσία Βιβλιοθήκη, καὶ ὁ Κριλὼφ προσεκλήθη ὡς βοηθὸς τοῦ βιβλιοφύλακος τοῦ ῥωσσικοῦ τμήματος, ἐδέχθη δὲ τὴν θέσιν τόσῳ μᾶλλον προθυμότερον, καθ' ὅσον συνυπάλληλοί του ἦσαν ἄνδρες λόγιοι, ὡς ὁ Γνέδιτζ, ὁ μεταφραστὴς τῆς Ἰλιάδος, ὁ Σοπικώφ, ὁ γνωστὸς βιβλιογράφος, ὁ ποιητὴς Δέλβιγ κ. ἄλλοι.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐψυχράνθη καὶ ὁ πρὸς τὸ θέατρον ἔρως τοῦ Κριλώφ, ὅστις κατεγίνετο τοῦ λοιποῦ γράφων μύθους, οὓς ἀνεγίνωσκεν εἰς τὰς φιλολογικὰς ἑσπερίδας τῶν τότε ἐπισημοτήτων. Τοιαῦται δὲ συναθροίσεις συνήθως ἐλάμβανον χώραν παρὰ τῷ γέροντι Δερζάβιν, τῷ Ζουκόφσκῃ, τῷ Ὀλένιν καὶ ἑτέροις.

Ἀπὸ τοῦ 1812 μέχρι τοῦ 1841 ὁ Κριλὼφ διῆγε βίον ἥσυχον, καὶ μόνον μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἀφῆκε τὴν δημοσίαν Βιβλιοθήκην. Μέχρι τοῦ 1841 ἔμενε διαρκῶς εἰς τὸ αὐτὸ οἴκημα, ὅτε δὲ ὁ Σοπικὼφ παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας, ὁ Κριλὼφ μετῴκησεν εἰς τὰ τρία ἐκείνου δωμάτια, ὅπου καὶ διῆγε τὴν ῥάθυμον ζωὴν Ῥώσσου ἀγάμου, οὐδόλως περὶ τῆς αὔριον μεριμνῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Α'. ἐξησφάλισε πληρέστατα τὸν ποιητὴν χορηγήσας αὐτῷ πλὴν τοῦ μισθοῦ καὶ σύνταξιν. Ἐργασία, γεῦμα εἰς τὴν ἀγγλικὴν Λέσχην, μετὰ τὸ γεῦμα ὀλίγος ὕπνος ἐπὶ ἕδρας, καὶ τὸ ἑσπέρας παρὰ τῷ Ὀλένιν ἢ παρ' ἄλλῳ τινὶ φίλῳ — ἰδοὺ πῶς διήρχετο τὴν ἡμέραν ὁ Κριλώφ. Τὰς λοιπὰς ὥρας ἐδαπάνα γράφων μύθους ἢ ἀναγινώσκων ἐλαφρὰς μυθιστορίας. Ποτὲ ὁ Κριλὼφ δὲν εἰργάσθη μετὰ πάθους, μετὰ ζέσεως. Ἦτο, ὡς εἴπομεν ἤδη, γνησία ῥωσσικὴ φύσις, μέχρι τινὸς ὀκνηρά, πλήρης δ' ἀγαθότητος καὶ πνεύματος σατιρικοῦ. Ὁσάκις ὁ Κριλὼφ ἐπέρανε μύθον τινὰ τὸν ἐπεξειργάζετο μετὰ προσοχῆς, τὸν ἀντέγραφε μὲ τὸν δυσανάγνωστον αὐτοῦ χαρακτῆρα εἰς χωριστὸν φύλλον, παρήρχετο δὲ καιρὸς πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ γράψῃ νέον.

Ἡ ἀδράνεια δὲ αὕτη ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ μέχρι γήρατος παραμείνασα αὐτῷ πολυφαγία, ἥτις καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν τάφον, ηὔξησαν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ὀκνηρίαν, ἐπιδαψιλεύσασαι αὐτῷ πολυσαρκίαν, ἥτις τῇ ἀληθείᾳ ἠνόχλει οὐκ ὀλίγον τὸν γέροντα.

Ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ἀνέκδοτά τινα ἐκ τοῦ βίου του. Ἐν μιᾷ τῶν φιλολογικῶν ἑσπερίδων, ὅπου τοῦ οἴκου ὁ δεσπότης εἶχεν ἄλλοτε βαρύνει τοὺς ξένους του διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἰδίων ἔργων, παρεκλήθη καὶ ὁ Κριλὼφ ν' ἀναγνώσῃ κανένα του μύθον. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐνδοιάζων ἀνέγνωσε κατόπιν τὸν γνωστὸν μύθον του. "Ὁ ψαρόζωμος τοῦ Δαμιανοῦ", ὅστις ἔδαλεν εἰς δύσκολον θέσιν τοὺς ἀκροατάς, διότι ὁ ὑπαινιγμὸς ἦτο σαφέστατος. Τίς τῷ ὄντι δὲν ἐνθυμεῖται τοὺς τελευταίους στίχους τοῦ μύθου;

"Καὶ τὸ πεζὸν κ' οἱ στίχοι σου εἶναι γραμμένα δίχως νοῦ,
Κ' ὑπερτεροῦν στὴν ἀνοστιὰ καὶ τὸ ζουμὶ τοῦ Δαμιανοῦ."

Συνέβη ποτὲ ὁ Γνέδιτζ, λόγου ἐμπεσόντος περὶ Ὁμήρου, νὰ παρατηρήσῃ τῷ Κριλὼφ ὅτι οὗτος, ἀγνοῶν τὴν Ἑλληνικὴν, δὲν ἠδύνατο εἰς πολλὰ νὰ ἐπιφέρῃ κρίσιν. Ὁ Κριλὼφ ἐστοιχηματίσε μετ' αὐτοῦ ὅτι θέλει ἐκμάθει τὴν γλῶσσαν, μετὰ δύο δὲ ἔτη πράγματι ἐξέπληξε τὸν Γνέδιτζ διὰ τῶν γνώσεών του. Ἡ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης προὐξένησε τῷ Κριλὼφ ζωηρὰν εὐχαρίστησιν. Ἐντὸς δύο ἐτῶν ἐμελέτησεν ὅλους τοὺς Ἕλληνας κλασικοὺς, οὓς ἐφύλαττεν ὑπὸ τὴν ἰδίαν κλίνην, εἶτα δὲ τοὺς ἠμέλησεν ὅλως, καὶ ὅτε μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐζήτησε ν' ἀναγνώσῃ τὸν Αἴσωπον δὲν εὗρεν οὔτε τοῦτον οὔτε κἂν ἴχνος τῆς πρώην Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης. Ἡ μαγείρισσά του εἶχε ῥίψει τοὺς κλασικοὺς εἰς τὴν θερμάστραν.

Ἐκτὸς τῶν περιστερῶν, δι' ἃς ἡ θύρα τοῦ Κριλὼφ ἦτο πάντοτε ἀνοικτὴ, ἠγάπα ἐμπαθῶς νὰ παρίσταται εἰς τὰς πυρκαϊάς, σπανίως δὲ ἄφινε νὰ τῷ διαφύγῃ τοιοῦτον θέαμα.

Ἐν ἔτει 1838 ἐωρτάσθη ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ φιλολογικοῦ βίου τοῦ Κριλὼφ, ὁπότε ὁ δοὺξ Βιαζέμσκης ἐποίησε στιχούργημα φέρον, εἰς τὸ τέλος ἑκάστης στροφῆς, τὴν ἐπῳδόν·

"Μετὰ τῆς φίλης συζύγου χαῖρε,
Χαῖρ' ἐν ὑγείᾳ, πάππε Κριλώφ!"

Ὑπὸ τὸ "φίλη σύζυγος" ἐννοητέον τὴν μοῦσαν τοῦ ποιητοῦ, τὸ δὲ ἐπώνυμον "πάππος" τόσῳ ἐφάνη ἐφαρμοζόμενον εἰς αὐτὸν, ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς τῷ παρέμεινε.

Κατὰ τὸ 1841 ὁ Κριλὼφ παρητήθη τῆς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπηρεσίας καὶ μετῴκησεν εἰς Βασιλειοστρόβην. Γαστρίμαργος ὢν καὶ μέχρις ἐσχάτων, ἔφαγέ ποτε κατὰ κόρον ὀπτὰς ἀγριόρνιθας ("ἔδεσμα ὃ ὑπερηγάπα), καὶ παθὼν ἐκ δυσπεψίας ἠσθένησε. Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του, τὴν ἰδίαν καταγελῶν ἀδυναμίαν, παρέβλεν ἑαυτὸν πρὸς ἵππον, ὃν χωρικὸς ἔζευξεν εἰς ἁμαξαν πλήρη ἰχθύων ξηρῶν. Ὅτε ὁ ἵππος ἐξ ἀσθενείας κατέπεσεν, ὁ χωρικὸς ἀπορήσας ἔλεγε· "Ναὶ μὲν πολλὰ ἦσαν τὰ ὑφάρια, ἀλλὰ ἦσαν ξηρά."

Τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 1844 ἀπεβίωσεν ὁ Κριλὼφ ἄγων τὸ 77ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνδεκα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἀνήγειρον αὐτῷ μαυσωλεῖον ἐν τῷ θερινῷ Κήπῳ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ βαρώνου Klodt.

Περιττὸν θεωροῦμεν νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τῶν μύθων τοῦ Κριλώφ. Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει ἐντετυπωμένη ἡ ἀγνότης τοῦ ῥωσσικοῦ πνεύματος μεθ' ὅλου τοῦ βάθους τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἀληθείας καὶ ζωῆς, ἣν κριτικὴ μικρόνους ἀδυνατεῖ νὰ ἐκτιμήσῃ. Ἐν τοῖς μύθοις τούτοις ἐνυπάρχει πᾶσα ἡ ὀρθοφροσύνη καὶ ἡ καρδία τοῦ Ῥώσσου. —

Σημ. τῆς Συντ. Ἡ καλλιτέρα ἀπόδειξις περὶ τῆς δημοτικότητος τοῦ μυθογράφου τῆς Ῥωσσίας εἶναι ὅτι πλεῖστοι ὅσοι ἐν Ῥωσσίᾳ ἀποστηθίζουσι τοὺς μύθους τούτους καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ῥωσσικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, ἥτις νὰ μὴ περιέχῃ τινὰς αὐτῶν. Ὁ ἀληθῶς δημοτικὸς ποιητὴς εἶναι ὁ καὶ μετὰ θάνατον ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ ζῶν.

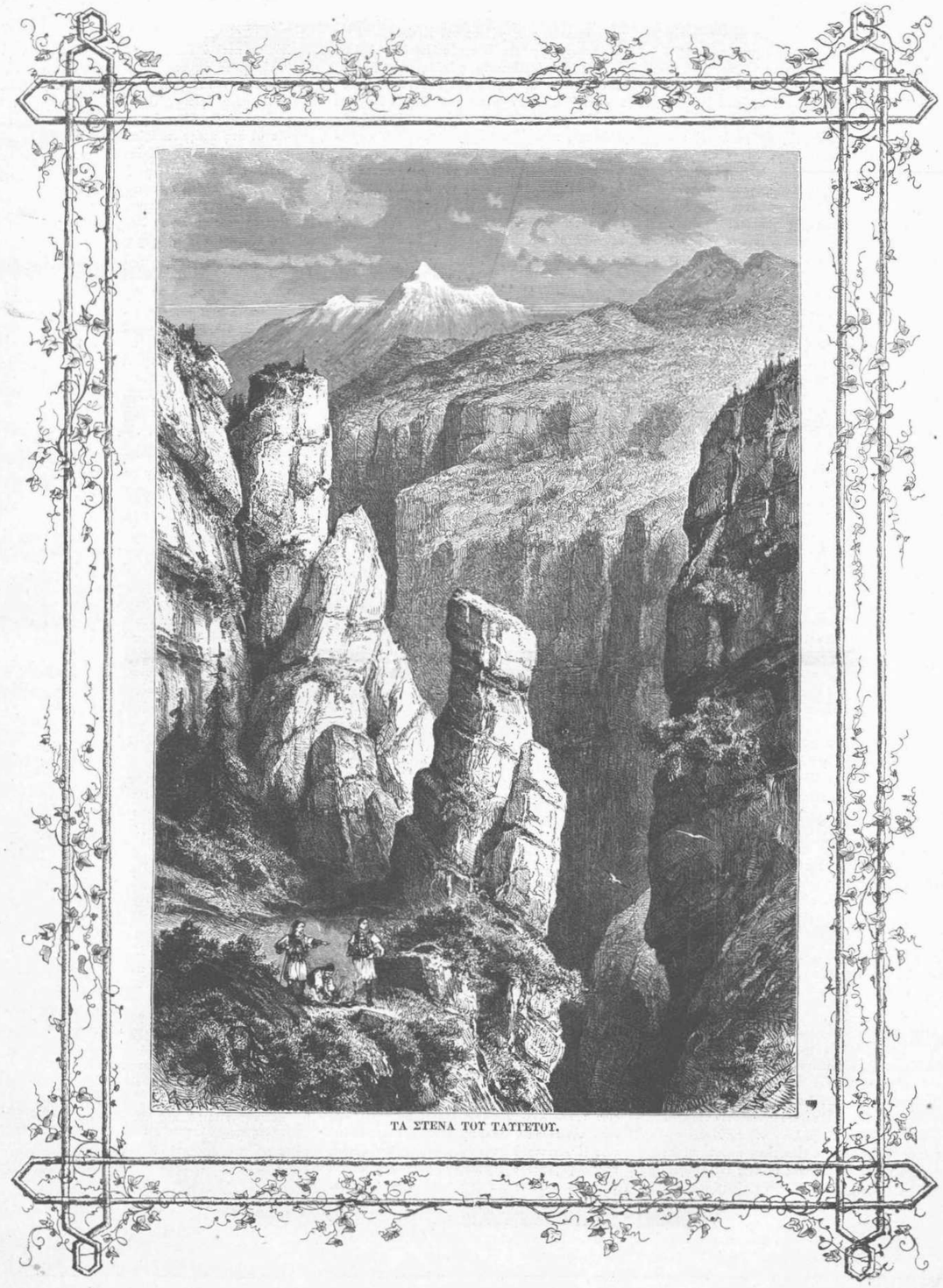

ΤΑ ΣΤΕΝΑ ΤΟΥ ΤΑΥΓΕΤΟΥ.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ.

ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΦΑΝΟΣ.

(μετὰ εἰκόνος, ὅρα Σελ. 69).

Πρακτικωτάτη ἐφεύρεσις, χρήσιμος πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀναζήτησιν ναυαγίων, ἐγένετο παρά τινος Γάλλου μηχανικοῦ Bazin. Εἶναι αὕτη ἠλεκτρικὸς φανὸς καὶ σκοπιὰ διὰ τὰς ἐν τῷ βάθει τῆς θαλάσσης ἐργασίας. Αἱ δοκιμαὶ ἐγένοντο ἐν Χερβούργῳ τῆς Γαλλίας, ἔνθα κατεποντίσθη, ὡς γνωστὸν, τὸ πλοῖον Ἀλαβάμα. Τὰς ἐργασίας, ἃς ἡ ἡμετέρα εἰκὼν παριστᾷ, διηύθυνεν αὐτὸς ὁ ἐφευρετής.

Ἀριστερὰ τῷ ὁρῶντι φαίνεται ὁ ὑποβρύχιος ἠλεκτρικὸς φανὸς, οὗτινος ὁ κύλινδρος ἔχει $4^1/_2$ ἀγγλ. ποδῶν ὕψος καὶ 4 ποδῶν διάμετρον. Ἄνωθεν τοῦ διὰ στερεῶν ἀλύσεων ἀνηρτημένου κυλίνδρου ὑπάρχει μικρὰ ὀπὴ, ἀνοιγομένη καὶ κλειομένη ἀφ' ἑαυτῆς. Τὸ βάθος τοῦ κυλίνδρου σύγκειται ἐκ στερεᾶς ὑελίνης πλακός. Ὅπως δὲ ἡ πλὰξ αὕτη ἀντέχῃ εἰς τὴν πίεσιν τοῦ ὕδατος, τὸ κάτω μέρος τοῦ κυλίνδρου εἶναι πεπληρωμένον μὲ ἀναλελυμένην στυπτηρίαν, ἥτις παρέχει ἀρκοῦσαν τὴν ἀντίστασιν.

Ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ κυλίνδρου εὑρίσκεται ἠλεκτρικὸς φανὸς, συγκοινωνῶν διὰ συρμάτων μετὰ δύο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τοποθετημένων ἠλεκτρικῶν μηχανῶν καὶ φωτίζων τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης εἰς περιφέρειαν 100 ἀγγλικῶν ποδῶν. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο, τὸ ὁποῖον διαρκῶς ἐπὶ ἓξ ὥρας καίει, οἱ ἐργάται ἀνέτως ἐργάζονται.

Δεξιόθεν ἡ εἰκὼν ἡμῶν παριστᾷ τὴν ὑποβρύχιον σκοπιὰν, χρησιμεύουσαν ὡς τόπος διαμονῆς εἰς τὸν τὰς ἐργασίας διευθύνοντα. Ἡ σκοπιὰ αὕτη, ὕψους 9 καὶ διαμέτρου 2 ποδῶν, ἔχει σχῆμα πυροβόλου πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένου καὶ περιέχει δύο ὀπὰς διὰ ὑέλου κεκαλυμμένας, ἐπιτρεπούσας τὴν ἐπιτήρησιν. Ἐὰν ὁ ἐργοδηγὸς ἔχῃ ἀνάγκην νὰ δώσῃ διαταγήν τινα, ἡ φωνή του ἀκούεται εὐκόλως, διότι ὡς γνωστὸν τὸ ὕδωρ μεταδίδει καλῶς τὸν ἦχον. Ἐν τῇ σκοπιᾷ ταύτῃ δύναται ἄνθρωπος ν' ἀνθέξῃ ἐπὶ τρία τέταρτα τῆς ὥρας· ἐὰν δὲ συμβῇ νὰ πάθῃ ἡ τῶν ὀπῶν ὕελος καὶ τὸ ὕδωρ νὰ εἰσρεύσῃ εἰς τὴν σκοπιὰν, ὁ ἐν αὐτῇ εὑρισκόμενος ἀναβαίνει εὐκόλως εἰς τὸ ἄνω μέρος αὐτῆς, ἔνθα πάλιν ἐπὶ 10 λεπτὰ τῆς ὥρας δύναται νὰ μένῃ, μέχρις οὗ δώσῃ τὸ σύνθημα καὶ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης διὰ τῶν ἀλύσεων, αἵτινες κρατοῦσι τὸν οἰκίσκον.

Αἱ γεγόμεναι δοκιμαὶ ἐστέφθησαν διὰ πλήρους ἐπιτυχίας, καὶ ἄπειρα πράγματα ἀνεσύρθησαν ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης, ἔνθα πρὸ πολλῶν ἔκειντο ἐτῶν. Δὲν θὰ ἦτο ἄρά γε δυνατὸν νὰ ἐξετασθῇ διὰ τοιούτου πρακτικοῦ μηχανήματος καὶ ἡ ἐν τῷ λιμένι τῆς Πύλου θάλασσα, ἔνθα συνεκροτήθη ἡ ἀξιομνημόνευτος τοῦ Ναυαρίνου ναυμαχία;

ΠΟΛΥΧΡΟΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑι.

ΥΠΟ Ε. KÖHLER.

Η ΕΝ ΣΙΕΝΗι ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΑΙ
ΤΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΝ ΤΟΥ ΣΙΞΤΟΥ ΕΝ ΡΩΜΗι.

(μετὰ δύω εἰκόνων, ὅρα Σελ. 76. 77.)

Καὶ ἄλλα δύο ἀξιοθαύμαστα ἀριστουργήματα τῆς Ἰταλικῆς καλλιτεχνίας.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Σιένης εἶναι οἰκοδόμημα ἐπίμηκες μεγάλων διαστάσεων, οὗ ἡ διακόσμησις ὀφείλεται εἰς τὸν ζωγράφον PINTURICCHIO, ἐκτελέσαντα τὸ ἔργον ἀπὸ τοῦ 1502 μέχρι τοῦ 1507 τῇ συνεργασίᾳ διαφόρων καλλιτεχνῶν, ἐν οἷς συγκατελέγετο ἐπί τινα χρόνον καὶ ὁ Ῥαφαήλ. Ἡ βιβλιοθήκη ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ διασήμου Αἰνίου Σιλβίου Πικολόμινη, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα Πίου Β'., ὅπως φυλάττωνται ἐν αὐτῇ ὅλοι οἱ πολύτιμοι κώδικες καὶ τὰ χειρόγραφα, ἃ ὁ φιλόμουσος ἐκεῖνος ἀνὴρ εἶχε συλλέξει. Ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ (Πάπας Πῖος Γ'.) θελήσας νὰ τιμήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὴν μνήμην του διέταξε τὴν διακόσμησιν τῆς αἰθούσης δι' εἰκόνων συμβολικῶν, ἀναφερομένων εἰς τὰ κυριώτερα ἐπεισόδια τοῦ βίου αὐτοῦ. Αἱ τοιχογραφίαι αὗται εἶναι ὅ,τι δύναται νὰ φαντασθῇ τις πλουσιώτερον καὶ θαυμαστότερον· σήμερον ἀκόμη μετὰ παράλευσιν 375 ἐτῶν διατηροῦσιν ὅλην αὐτῶν τὴν ζωηρότητα, ἑλκύουσαι εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὸν θαυμασμὸν τοῦ θεατοῦ. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι ὅλα τὰ παριστανόμενα πρόσωπα εἶναι πισταὶ ἀπεικονίσεις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀκμασάντων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, καὶ λαβόντων μέρος εἰς τὰ συμβάντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἶναι πρίγκηπες λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ ἐν ταῖς μεγαλοπρεπέσιν αὐτῶν στολαῖς, εἶναι ἱππόται διάσημοι, δοξασθέντες ἐν τοῖς πεδίοις τῆς μάχης, εἶναι γυναῖκες, ψημιζόμεναι διὰ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν παίδευσιν, ὅλαι ἐν τῇ γραφικωτάτῃ ἐνδυμασίᾳ ἐκείνων τῶν καιρῶν. Καὶ τὰ πρόσωπα ταῦτα ἐν μέσῳ θελκτικῶν μεσηβρινῶν τοποθεσιῶν ζωηροτάτου χρωματισμοῦ καὶ ἐξαισίας ἐπεξεργασίας.

Περὶ τοῦ ἐν Ῥώμῃ παρεκκλησίου τοῦ Σίξτου (Capella Sistina) οὐδὲν λέγομεν ὡς γνωστοτάτου καθ' ὅλον τὸν κόσμον, καὶ κατὰ μυριάδας ἴσως μετροῦντος τὰς περιγραφάς του. Τίς ποτε ἐπεσκέφθη τὴν αἰωνίαν Πόλιν καὶ δὲν εἶδε τὸ λαμπρὸν τοῦτο παρεκκλήσιον, ἐν ᾧ καθ' ὅλην τὴν ἀκμὴν τῆς παπικῆς ἐξουσίας ἐτελοῦντο αἱ μεγαλοπρεπέστεραι τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν;

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Τὰ δύο ποιήματα, τὰ ὁποῖα σήμερον δημοσιεύομεν, ἀπεστάλησαν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐν Βραΐλᾳ τῆς Ῥουμανίας διαμένοντος Κυρίου Κλεάνθους Παππάζογλη, γνωστοῦ συγγραφέως καὶ ποιητοῦ. Εἶναι δύο νέα, ἐπιτυχῆ προϊόντα τοῦ γλαφυροῦ αὐτοῦ καλάμου.

ΤΟ ΑΙΣΜΑ ΤΟΥ ΝΑΥΑΓΟΥ.

Ὤ! πῶς βοᾷ ἡ θάλασσα! τὰ κύματα παφλάζουν·
Νεφέλαι μαῦραι, πένθιμοι τὸν οὐρανὸν σκεπάζουν . . .
Πρὸς χώρας ἐξεκίνησα ἀγνώστους τάλας κλαίων, —
Πατρίς μου, φίλοι, συγγενεῖς, δὲν θὰ σᾶς ἴδω πλέον!

Δὲν θὰ σᾶς ἴδω! . . Δυστυχὴς εἰς πέλαγος πλανῶμαι·
Ἀπελπισίας κύκλῳ μου συντρίμματα θεῶμαι·
Βορρᾶς λυσσώδης μαίνεται· ἡ θάλασσα ὀγκοῦται·
Τὸ σκάφος προσβαλλόμενον βυθίζεται κ' ὑψοῦται.

Ἀναστατοῦσα θύελλα! ἀπαίσια τὰ πέριξ·
Νυκτὸς ἀγρίας ἐπὶ πᾶν ἁπλοῦται μαύρη πτέρυξ·
Μόνον ἐνίοτ' ἀστραπὴ τὰ σκότη διασχίζει,
Καὶ, φρικαλέαν, πρὸς στιγμὴν τὴν θέσιν μου φωτίζει.

Κρότοι, βοὴ καὶ πάταγοι κυμάτων ὠργισμένων . . .
Τριγμοὶ ἱστοῦ προσκλίνοντος, σανίδων θλιβομένων . . .
Πάλη στοιχείων φοβερὰ, σφοδρὰ, ἀγωνιώδης . . .
Ὁ οὐρανός μου ἄσπλαγχνος, ὁ πόντος μανιώδης!

Ἀκάτιον, θὰ συντριβῇς, μικρὸν θ' ἀνθέξῃς μόνον,
Καὶ θρύμματά σου κλαυθμηρὰ ἐν συστροφαῖς κλυδώνων
Θὰ πέσωσιν ἁλίπλαγκτα εἰς μίαν παραλίαν . . .
Ἐμοῦ πλὴν μοῖρα μνῆμα ἐν ἐδῶ εἰς τὴν σκοτίαν!

Ἀπελπισία! θάνατος ἐδῶ μὲ περιμένει!
"Ἰδοὺ ἐδῶ τὸ τέρμα σου!" φωνάζ' ἡ Εἱμαρμένη.
Πλὴν, ἂν ἐγράφῃ σήμερον ὁ βίος μου νὰ λήξῃ,
Τὴν μελαντέραν ὄψιν της ἡ θάλασσ' ἂς μοὶ δείξῃ!

Ὡς ὑψικόρυφα βουνά, ὦ κύματ', ὑψωθῆτε·
Στρεφόμενα, ὠθούμενα ἀγρίως προχωρεῖτε·
Καὶ σύ, ὦ νὺξ παμμέλαινα, ὡς τοῦ παντὸς ὑστάτη,
Γενοῦ τοῦ ᾅδου ἀδελφὴ, γενοῦ φοβερωτάτη!

Πνέε, βορρᾶ, καὶ δίωκε τὰ νέφη σου τὰ μαῦρα,
Κόλιε καὶ σύ, θάλασσα, τὰ κύματά σου λάβρα,
Καὶ κτύπα τὸ ἀκάτιον κατὰ φρικτῶν σκοπέλων,
Πρὶν σ' ἡσυχάσῃ αὔριον ὁ Φοῖβος ἀνατέλλων!

Ἐντὸς ἀβύσσου σκοτεινῆς, ἐντὸς ὑγρᾶς ἀγκάλης,
Ἂς εὕρῃ τέλος, ἔρμαιον παθῶν ἀνεμοζάλης,
Ὁ μελῳδὸς ὁ δύστηνος παντοῦ τὸ φῶς ζητήσας,
Καὶ μάτην φλόγας καὶ ψυχὴν ἀφθόνως διαχύσας!

Η ΚΛΑΙΟΥΣΑ ΦΙΛΗ ΜΟΥ.

Ὦ φιλτάτη ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου,
Μὴ στενάζῃς, μὴ κλαίῃς ἐγγύς μου,
Μᾶς ἑνόνει κ' ἐδῶ ὁ Θεός.
Εἶσαι πάντοτε σὺ ὁ ἀστήρ μου,
Σοῦ προστάτις καὶ πάλιν ἡ χείρ μου,
Εἶμ' ἐγγύς σου, ἰδὲ, κραταιός.

Ὤ! μὴ κλαῖε, γλυκύτατον φῶς μου!
Ἂν κατάδικοι τούτου τοῦ κόσμου
Νὰ στενάζωμεν πρέπει συχνά, —
Θαρραλέοι ἀείποτε ὦμεν
Καὶ, ἐν ᾧ οὐρανοὺς διορῶμεν,
Ἂς μᾶς πλήττουν σκληρῶς τὰ δεινά.

Ὑπερήφανοι δρῦς, ῥωμαλέαι,
Μὴ φοβώμεθα, ἂν ἀπευκταῖαι,
Ἂν ἐπέρχωνται μαῦραι στιγμαί.
Ἔρως μέγας, ἀγνὸς μᾶς στηρίζει,
Ἂν δ' ὁ νοῦς ὑψηλὰ πτερυγίζῃ
Δὲν πτοεῖται ἀπὸ τὰ χαμαί.

Ὦ τοῦ βίου μου ἄνθος ὡραῖον,
Μὴ στενάζῃς, μὴ τήκεσαι πλέον.
Πᾶν σου δάκρυ βαθὺς σπαραγμός . . .
Σ' ἀγαπῶ! εἶν' ἡ πρώτη πνοή μου,
Σ' ἀγαπῶ! θὰ στενάξ' ἡ ψυχή μου
Ὅταν ἔλθ' ὁ φρικτὸς χωρισμός.

Εἰς τὸ στῆθος αὐτό μου τὸ πάλλον
Ἀναπαύθητι, πόνων μεγάλων
Θῦμα πρώωρον καὶ θλιβερόν,
Κ' ὑπὸ ἓν φλογερὸν φίλημά μου
Γενοῦ πάλιν ἡ πρώην θεά μου
Μελῳδοῦσα ἓν ᾆσμα φαιδρόν.

Ἂς καλύψῃ ἡ λήθη τὰ πάντα,
Πόνους, θλίψεις, πικρίας, συμβάντα,
Καὶ, σβεννύουσα τὸ παρελθόν,
Ἡνωμένη ἡμᾶς ἂς ἀφήσῃ,
Ἀδελφὰς χελιδόνας ἐν πτήσει,
Ἐρωμένους μακρὰν τῶν παθῶν!

Ὦ φιλτάτη ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου,
Μὴ στενάζῃς, μὴ κλαίῃς ἐγγύς μου,
Πᾶν σου δάκρυ βαθὺς σπαραγμός . . .
Σ' ἀγαπῶ! εἶν' ἡ πρώτη πνοή μου,
Σ' ἀγαπῶ! θὰ στενάξ' ἡ ψυχή μου
Ὅταν ἔλθ' ὁ φρικτὸς χωρισμός!

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΕΚ ΤΗΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Ο ΚΟΜΝΗΝΟΣ.

(συνέχεια· ὅρα προηγουμ. ἀριθμ.)

Ἡ διοίκησις τοῦ στόλου τούτου εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν μέγαν δοῦκα Κοντοστέφανον, τὸν ἐμπειρότατον τῶν τότε θαλασσίων ἀρχηγῶν, ὅστις ἐφαίνετο ἀφωσιωμένος εἰς τὸν πρωτοσεβαστὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι. Λαβὼν τὰς δεούσας παρὰ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ διαταγὰς ἐξέπλευσεν ὁ Κοντοστέφανος μετὰ τοῦ στόλου, ὅπως ἐπιτηρῇ τὰς κινήσεις τοῦ ἐμφανισθέντος ἐχθροῦ, καὶ ὁ πρωτοσεβαστὸς, ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ τούτου προμαχῶνος ἐρειδόμενος, διετέλει ἥσυχος καὶ ἀμέριμνος.

Τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τῶν πραγμάτων τὴν πρωΐαν, καθ' ἣν συνέβησαν ἐν τῇ πόλει αἱ στάσεις, ὧν μάρτυρες παρέστημεν ἐν τῷ προλαβόντι κεφαλαίῳ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ποικιλοχρόων σκηνῶν ὑπερέχουσα τῶν λοιπῶν καὶ κατὰ τὰς διαστάσεις καὶ κατὰ τὴν πολυτέλειαν εὑρίσκετο ἡ μεγαλοπρεπὴς τοῦ Ἀνδρονίκου σκηνή. Ἀπετελεῖτο δὲ αὕτη ἐξ αἰθούσης εὐρυχώρου καὶ ἐκ τεσσάρων περὶ τὴν αἴθουσαν παραρτημάτων, χωριζομένων ἀπ' αὐτῆς διὰ πλουσίων περσικῶν παραπετασμάτων.

Πλησίον τραπέζης ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἐκάθητο ὁ Ἀνδρόνικος, ἔχων πλησίον του δύω τῶν πιστοτέρων αὐτοῦ ὀπαδῶν, τὸν Στέφανον Ἁγιοχριστοφορίτην καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Τρίψυχον, ἄνδρας συμμερισθέντας ἀνέκαθεν τὰς τύχας τοῦ πολυκυμάντου βίου του καὶ πιστῶς αὐτῷ ἀφωσιωμένους. Παρὰ τοὺς πόδας δὲ αὐτοῦ ἔκειτο μέγας, μέλας κύων, ὁ ἀχώριστος αὐτοῦ σύντροφος, ὅστις ὡς σκιὰ παρηκολούθει τὸν κύριόν του. Ἦτο δὲ ὁ κύων οὗτος τοσοῦτον δυνατὸς, ὥστε ἠδύνατο καὶ πρὸς λεόντα νὰ παλαίσῃ, διὸ καὶ Λέων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἀνδρόνικος ἦτο ἀνὴρ σχεδὸν ἑξηκοντούτης. Τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ ἀνάστημα, ὑψηλὸν καὶ ῥωμαλέον, ἐφαίνετο ὡς ὑψηλός τις πύργος ἀρχαίου μεγάρου. Ὁ χρόνος καὶ ὁ ἐν τοῖς στρατοπέδοις βίος τῷ εἶχον δώσει τὴν σφραγῖδα τοῦ στρατιωτικοῦ ὕφους καὶ τῆς στρατιωτικῆς στάσεως. Ἐφόρει δὲ ἰόχρουν στολὴν, ἥτις, ἀνοικτὴ ἔμπροσθεν, κατήρχετο αὐτῷ μέχρι τῶν γονάτων καὶ ἐκάλυπτε τοὺς στιβαροὺς αὐτοῦ βραχίονας μέχρι τῶν ἀγκώνων. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχε καλύπτραν πυραμιδοειδῆ χρώματος φαιοῦ, ἥτις διὰ τοῦ κονικοῦ αὐτῆς σχήματος ἐπηύξανε τὸ φυσικὸν τοῦ ἀνδρὸς ὕψος. Οἱ μικροὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ζωηροὶ καὶ εὐκίνητοι καὶ ἐν αὐτοῖς ἔλαμπεν ὁ σπινθὴρ ἐκεῖνος, ὅστις εἶναι μάρτυς ἀψευδὴς τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ κυμαινομένων ζωηρῶν παθῶν· εἶχε δὲ τὸ βλέμμα τὸ ἄστατον καὶ ἐταστικὸν ἀνθρώπου, ἔχοντος ἀφορμὰς δυσπιστίας.

Ἐνώπιον αὐτοῦ εἶχεν ὁ Ἀνδρόνικος χάρτην τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποικιλόχρουν, ὃν μετὰ τῶν δύω ὀπαδῶν προσεκτικῶς παρετήρει, προκαλῶν συνεχῶς τὰς ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων γνώμας των. Ἦτο τοῦτο εἶδος πολεμικοῦ συμβουλίου, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς ἄνδρες συνεσκέπτοντο.

— Ἐπιβεβαιοῦται λοιπὸν, Στέφανε, εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καθήμενον Ἁγιοχριστοφορίτην, ὅτι ὁ μέγας δοῦξ Κοντοστέφανος ἀνέλαβε προσωπικῶς τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου;

— Ἡ εἴδησις εἶναι θετικωτάτη, ἀπήντησεν ὁ ἐρωτηθείς. Δυσπιστῶν ὁ πρωτοσεβαστὸς πρὸς τὸν Κοντοστέφανον μὲ ὅλας του τὰς διαβεβαιώσεις περὶ ἀφοσιώσεως καὶ πιστῆς ὑπακοῆς, ἤθελε ν' ἀναθέσῃ τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου εἰς ἕνα τῶν Λατίνων ἀρχηγῶν, οὓς περὶ πολλοῦ ποιεῖται, ἀλλ' ὁ Κοντοστέφανος, φιλόδοξος εἰς ἄκρον, ἀντέστη ὅλαις δυνάμεσιν εἰς τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ

κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὴν θέσιν, ἥτις τῷ ἀνήκει. Ἤδη δὲ ἐφοδιάσας τὸν στόλον ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος.

— Λαβὼν βεβαίως αὐστηροτάτας παρὰ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ὁδηγίας, προσέθηκεν ὁ Ἀνδρόνικος.

— Ἄς, διέκοψεν ὁ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Ἀνδρονίκου καθήμενος Τρίψυχος, οὐδὲ διανοεῖται νὰ ἐκτελέσῃ.

— Τίς οἶδε, Τρίψυχε; εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος σείων τὴν κεφαλήν. Εἰς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Κοντοστεφάνου μεγάλην πεποίθησιν δὲν ἔχω, διότι εἶναι ἄνθρωπος εἰς ἄκρον φιλοχρήματος, καὶ γνωστὸν σοὶ εἶναι ὅτι πολλοὺς διὰ τῶν χρημάτων ὁ πρωτοσεβαστὸς εἵλκυσεν ἤδη πρὸς τὸ μέρος του. Τίς ἐγγυᾶται ἡμῖν, ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου δὲν ἐξηγόρασε καὶ τοῦ Κοντοστεφάνου τὴν ἀφοσίωσιν καὶ συνδρομήν;

— Βεβαίως ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσῃ αὐτήν, ἀπήντησεν ὁ Τρίψυχος, ἐὰν ἡ ἐξουσία τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ἦτο ἀκλόνητος· ἀλλ' ὁ Κοντοστέφανος, καίται ἀγαπῶν τὰ χρήματα, εἶναι ἀρκούντως πονηρός, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν τῷ συμφέρει νὰ ὑποστηρίζῃ διὰ τῶν ὤμων του οἰκοδόμημα ἑτοιμόρροπον, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πτώσει του ἤθελε βεβαίως κατασυντρίψει καὶ αὐτόν.

— Ὅπωσδήποτε, εἶπε μετά τινας στιγμὰς ὁ Ἀνδρόνικος· τὸ πρᾶγμα ἐπὶ πολὺ δὲν θέλει μείνει ἀμφίβολον. Γνωρίζετε ὅτι προσεκαλέσαμεν τὸν Κοντοστέφανον νὰ ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ ἂν μὲν ἔλθῃ, φανερὸν ὅτι ἐγκαταλείπει τὸν πρωτοσεβαστὸν εἰς τὴν τύχην του· ἄλλως ἑαυτὸν μόνον δέον νὰ αἰτιασθῇ διὰ τὰς συνεπείας τῆς διαγωγῆς του.

— Μὴ λησμονεῖς, Ἀνδρόνικε, εἶπεν ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης, ὅτι εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ ἐκορυφώθη πλέον ἡ κατὰ τοῦ πρωτοσβεαστοῦ ἀπέχθεια, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι πάντες οἱ ἀπόστολοι ἡμῶν εὐπρόσδεκτον εὗρον παρὰ τῷ λαῷ τῆς πόλεως ἀκρόασιν. Τοῦτο διευκολύνει μεγάλως τὴν θέσιν ἡμῶν καὶ τὰς περαιτέρω ἐνεργείας. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίθεσις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ στάσις συμπράττουσαι ἐξασφαλίζουσιν ἡμῖν τὸν θρίαμβον.

— Περὶ τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος οὐδόλως ἀμφιβάλλω, Στέφανε, εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος, ἀλλ' ὁ πόθος νὰ πατήσω τὸ ταχύτερον τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως εἶναι ἐν ἐμοὶ ἀκράτητος τοσοῦτον, ὥστε πᾶσα παρερχομένη στιγμὴ μοὶ φαίνεται αἰών. Ναί, φίλοι μου, παντάλειος ἀληθῶς τιμωρία εἶναι δι' ἐμὲ νὰ ἵσταμαι ἐδῶ ἐνώπιον αὐτῆς τῆς πόλεως, νὰ βλέπω πραγματοποιούμενα τὰ λαμπρότερα ὄνειρά μου, νὰ ψαύω διὰ τῶν δακτύλων τὸ τέρμα τῶν μακροχρονίων μου ἐλπίδων, καὶ νὰ μένω ἄπρακτος. Εἶμαι πρεσβύτερος σοῦ, Στέφανε καὶ ὅμως τὸ αἷμά μου ῥέει ὁρμητικώτερον τοῦ σοῦ εἰς τὰς φλέβας μου. Σὺ εἶσαι ἀλλόκοτος ἄνθρωπος· ἐνώπιον τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ βίου περιστάσεων φαίνεσαι ψυχρὸς καὶ ἀπαθής. Ὅτι τοιοῦτος δὲν εἶσαι, περὶ τούτου ἔχω ἀποδείξεις πολλάς· ἀλλὰ σὺ ἔχεις φυσικήν τινα ὑπομονήν, ἐσωτερικήν τινα ἠρεμίαν, ἣν οὐδὲν κατορθοῖ νὰ κλονίσῃ.

— Φοβοῦμαι τὸ ἀνήσυχον τοῦ χαρακτῆρος, ἀπήντησεν ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης· φοβοῦμαι τὰ ἅλματα τῆς καρδίας, προτρεχούσης τῆς κεφαλῆς. Καλὸν ἡ καρδία νὰ ὑποτάσσηται πάντοτε τῇ κεφαλῇ. Ἀνήκω, Ἀνδρόνικε, εἰς τὴν σχολὴν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων φιλοσόφων, οἵτινες ὁρίζουσιν ὡς ἕδραν τῆς ψυχῆς τὸν ἐγκέφαλον. Ἡ κεφαλὴ εἶναι δι' ἐμὲ ἀρχὴ καὶ πηγὴ πάσης ἐνεργείας. Τῆς καρδίας αἱ ὁρμαὶ εἶναι συνήθως ἀπατηλαί, καὶ ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις μόνον τῆς καρδίας του ἀκολουθεῖ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ ὁδηγίας!

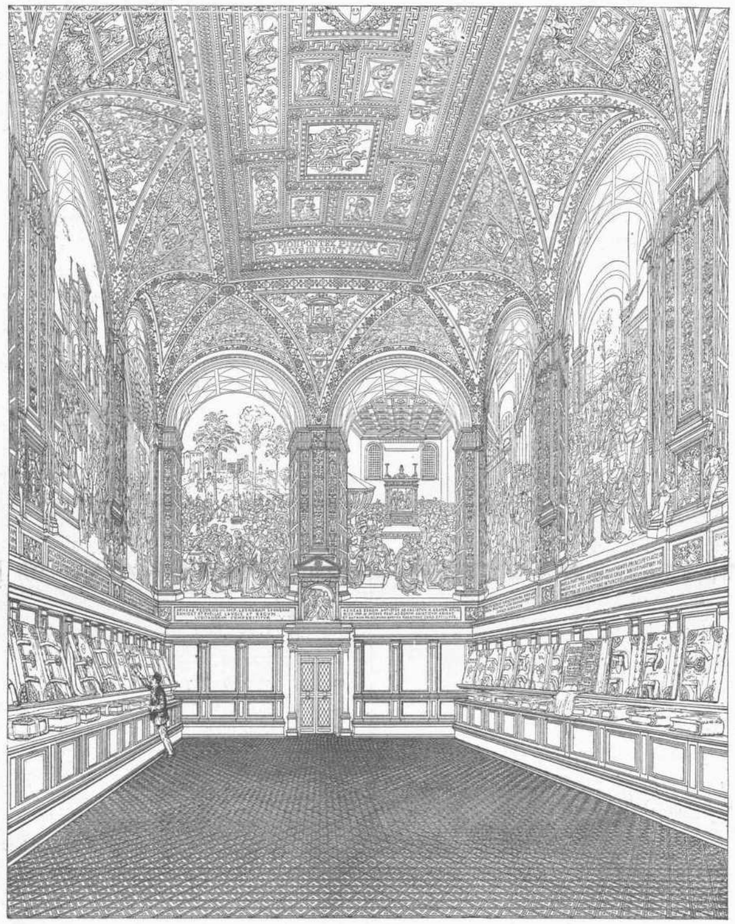

Η ΕΝ ΣΙΕΝΗι ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

— Εἶσαι, Στέφανε, εἶπε μειδιῶν ὁ Ἀνδρόνικος, ἄνθρωπος πρακτικός. Βλέπεις δὲ ὅτι σ' ἐννοῶ καὶ ὅτι τὴν γνώμην σου πάντοτε ἐπιζητῶ καὶ σέβομαι, διότι γνωρίζω ὅτι ἡ γνώμη σου εἶναι ἀποτέλεσμα σκέψεως ἐμβριθοῦς. Ἐγὼ δυστυχῶς πολλάκις παρασύρομαι ὑπὸ τῆς καρδίας, προσέθηκεν ὁ Ἀνδρόνικος βαθὺν ἀφεὶς στεναγμὸν καὶ ῥίψας ἐπὶ τῶν συντρόφων του βλέμμα, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἀπεικονισμένη καθαρῶς ἡ ὑποκρισία. Τοιοῦτον μ' ἔπλασεν ἡ φύσις. — Πλὴν ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, εἶπε μετὰ βραχεῖαν παῦσιν, θέτων τὸν δάκτυλόν του ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ χάρτου τῆς πόλεως. Κέντρον κατάλληλον διὰ τὰς ἐν τῇ πόλει ἐνεργείας ἡμῶν θεωρῶ τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἱπποδρομίου, καὶ περὶ τούτου χθὲς ἀκόμη ὡμίλησα ἐν ἐκτάσει μετὰ τοῦ Τριψύχου, ὅστις συμμερίζεται τὴν γνώμην μου.

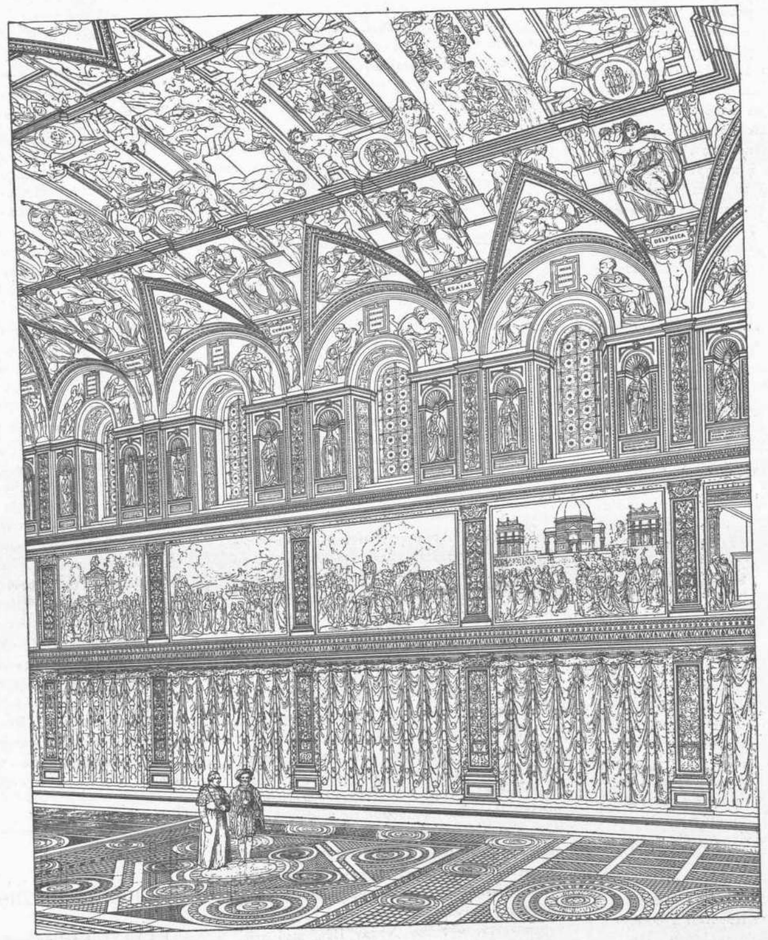

ΤΟ ΕΝ ΡΩΜΗι ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΝ ΤΟΥ ΣΙΞΤΟΥ.

— Ἐγὼ ὅμως, Ἀνδρόνικε, δὲν τὴν συμμερίζομαι, εἶπεν ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης· διότι σκεφθεὶς ὡρίμως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εὗρον ὅτι τὸ φυσικώτερον καὶ ἀσφαλέστερον ἡμῶν κέντρον εἶναι ἡ εὐρύχωρος πλατεῖα τοῦ Αὐγουσταίου, ἡ πρὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἡ καρδία τῆς ὅλης πόλεως, διότι ἐξ αὐτῆς μεταδίδεται διὰ τῶν διαφόρων ὁδῶν, ὡς δι' ἀρτηριῶν, ἡ ὅλη κίνησις καὶ ζωή. Κατέχοντες τὸ κέντρον τοῦτο ἐξουσιάζομεν τὰ ἄκρα. Ἐκτὸς τούτου ἔχομεν θέσιν ὀχυρὰν ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἧς οἱ τοῖχοι εἶναι ἀκλόνητοι καὶ αἱ πύλαι ἀπόρθητοι. Πρόσθες δὲ, ὅτι πρόχειρον ἄσυλον ἔχομεν τὸν ναὸν ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας . . .

— Τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀποτυχίας οὐδέποτε λαμβάνω ὑπ' ὄψιν, διέκοψεν ὁ Ἀνδρόνικος ζωηρῶς ἐγειρόμενος.

— Καὶ ὅμως, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ Ἁγιοχριστοφορίτης, ὁ θέλων νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν πρέπει ἑκάστοτε νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀποτυχίαν. Οὐσιῶδες εἶναι, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν τῆς πόλεως συνοικιῶν ἡ συνοικία τῆς Ἁγίας Σοφίας περιέχει τοὺς τολμηροτέρους πολίτας καὶ τοὺς ἀσπονδοτέρους τοῦ πρωτοσεβαστοῦ ἐχθρούς. Ἐννοεῖς τώρα, Ἀνδρόνικε, τὸ σπουδαῖον τῆς θέσεως;

— Μ' ἔπεισας, Στέφανε, ἀπήντησεν ὁ Ἀνδρόνικος μετά τινας στιγμάς· μ' ἔπεισας καὶ τάσσομαι πρὸς τὴν γνώμην σου. Ἡ πλατεῖα τοῦ Αὐγουσταίου πρέπει νὰ γείνῃ τὸ κεντρικὸν ἡμῶν σημεῖον. Νῦν δὲ ἂς ἐξετάσωμεν ὁποία ἔσεται ἡ περαιτέρω ἡμῶν πορεία.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ ὑπὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, ἰατροῦ.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 1880.

Ἀνέγνωμεν κατ' αὐτάς βιβλίον, τὸ ὁποῖον διττῶς εἶλκυσε τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν, καὶ διότι περιγράφει χώραν καλήν, χώραν προσφιλῆ, ἥτις μετ' οὐ πολὺ ὁριστικῶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος, τῆς μητρῴας γῆς, ἑνοῦται, καὶ διότι εἶναι γεγραμμένον μετὰ πολλῆς τῆς γλαφυρότητος καὶ εὐκρινείας, καὶ ἀνασκευάζει ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένας ξένων περιηγητῶν δοξασίας καὶ γνώμας.

Τὸ βιβλίον τοῦτο φέρει τίτλον "Θεσσαλία", ἐμφαίνοντα τὸ περιεχόμενον· συγγραφεὺς δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ ἰατρὸς Κύριος Νικόλαος Γεωργιάδης. Ἔχομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ περιγραφὴ μιᾶς οἱασδήποτε χώρας τότε μόνον εἶναι κατὰ πάντα πιστὴ καὶ ἀκριβής, ὅταν γίνεται παρὰ συγγραφέως, ἀνήκοντος καὶ ἐκ τῆς γεννήσεως καὶ ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ παραδόσεων εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ὁ Κύριος Γεωργιάδης εἶναι Θεσσαλὸς τὴν πατρίδα, ἑπομένως εἶναι δι' ἡμᾶς καλὸς ὁδηγὸς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ἀλλὰ περὶ τούτου ὁ ἀναγνώστης δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς μαρτυρίας ἡμῶν· δύναται νὰ βεβαιωθῇ ἅμα ἀνοίξῃ καὶ ἀναγνώσῃ ὀλίγας μόνον σελίδας. Οὐδὲν τὸ ἀμφίβολον ἐν τῇ ἐκθέσει, οὐδὲν τὸ βεβιασμένον ἢ ἐπιτετηδευμένον ἐν τῇ περιγραφῇ. Ἡ γλῶσσα ῥέει ὁμαλὴ καὶ φυσικὴ, ὡς ῥυὰξ ἥσυχος, οὗ τὰ καθαρὰ καὶ διαυγῆ ὕδατα ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ διδῶμεν καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐν τῷ ὅθλει αὐτοῦ λιθάριον. Παντὸς δ' ἐπαίνου εἶναι ἄξιος ὁ συγγραφεὺς, ἀναδιφήσας τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων, ἔνθα περὶ τῆς πατρίδος του γίνεται λόγος, καὶ ἀναγνοὺς συνάμα καὶ τοὺς νεωτέρους περιηγητὰς, οἵτινες περὶ τῆς χώρας ταύτης ἔγραψαν. Αἱ μελέται αὗται, συνδυαζόμεναι μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παρατηρήσεων καὶ ἀντιλήψεων, ἀπετέλεσαν τὸ πλείστου λόγου ἄξιον πόνημα, τὸ ὁποῖον ἐν σελίσι 342 εἰς 8ον σχῆμα προσφέρεται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς προκειμένης πραγματείας καὶ εἰς τοὺς μηκέτι ἀναγνώσαντας αὐτὴν, παραθέτομεν τὸ χωρίον, τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς σημερινῆς πόλεως Λαρίσσης.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιέχει τὴν χωρογραφίαν (ὄρη, ποταμοὶ, λίμναι, πεδιάδες), τὸ δεύτερον δὲ τὴν ἱστορίαν (ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον), καὶ τὸ τρίτον τὴν τοπογραφίαν, διῃρημένην εἰς πέντε κεφάλαια· Μαγνησία (ἐπαρχία Βόλου καὶ Ἀγιᾶς). Πελασγιῶτις. Ἑστιαιῶτις. Θεσσαλιῶτις (ἐπαρχία Καρδίτσης, Φερσάλων καὶ Δομοκοῦ) καὶ Φθιῶτις (ἐπαρχία Ἀλμυροῦ).

Ἰδοὺ καὶ πῶς περιγράφεται ἐν σελ. 245 καὶ ἑξ. ἡ Λάρισσα·

"Ἡ σημερινὴ πόλις, οὖσα πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας, εἶνε συγχρόνως καὶ ἡ πολυπληθεστέρα, πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις αὐτῆς. Κειμένη, κατὰ τὸν Πουκεβίλ, ὑπὸ τὸν ὡραιότατον οὐρανὸν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, περιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ εὐφορωτάτου Θεσσαλικοῦ πεδίου, διαπνεομένη ὑπὸ τῆς ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καταφερομένης αὔρας καὶ ἐπισκιαζομένη ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῆς Ὄσσης, διαῤῥεομένη δὲ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ἀργυροδίνου Πηνειοῦ ἠδύνατο ἡ πόλις αὕτη νὰ ᾖνε μία τῶν καλλίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἂν πρὸς τὴν φύσιν ἐπῆρχετο συνεπίκουρος ὁ νεώτερος πολιτισμὸς καὶ ἡ νεωτέρα βιομηχανία. Καὶ διατηρεῖται μὲν καὶ σήμερον ἡ καλλονὴ τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν φύσεως καὶ σπανίως δύναταί τις νὰ ἐπιτύχῃ θελκτικωτέρου καὶ μαγευτικωτέρου ὁρίζοντος τοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Λαρίσσης ἀναπτυσσομένου ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν θεατῶν, ἀλλ' αἱ εὔκτιστοι οἰκίαι καὶ αἱ δενδρόφυτοι πλατεῖαι καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἱπποδρόμια δὲν παρατηροῦνται ἐν τῇ πενιχρᾷ καὶ ἀκαθάρτῳ σημερινῇ πόλει. Τὴν θέσιν τῶν τελευταίων κατέχουσιν ἑλώδεις καὶ βορβορώδεις ἐκτάσεις, ἀποπνέουσαι τὴν νόσον καὶ τὴν καχεξίαν εἰς τοὺς περιοίκους· πλινθόκτιστοι δὲ καὶ πενιχραὶ οἰκίαι, κείμεναι ἐπὶ στενῶν καὶ σκολιῶν ὁδῶν, ἀποτελοῦσι τὴν σημερινὴν πόλιν, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς, συνιστάμενος ἐξ Ὀθωμανῶν, Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων, ἀνέρχεται εἰς 20,000 περίπου. Καὶ ὁ μὲν τουρκικὸς πληθυσμὸς, ὧν πρότερον πολυπληθέστερος, ὡς εἰκάζεται ἐκ πολλῶν τζαμίων, εὑρισκομένων νῦν ἐν χριστιανικαῖς συνοικίαις, ἀριθμοῖ σήμερον 12,000 ψυχὰς, ὑπερτερῶν οὕτω καὶ νῦν τὸν πληθυσμὸν τῶν δύο ἄλλων φυλῶν· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον ὑπερτεροῦσιν οἱ Τοῦρκοι, καὶ πολλοὶ τούτων εἶνε μεγάλοι γεωκτήμονες· ἄλλοι δὲ μὴ ἔχοντες ἰδιοκτησίας διατελοῦσιν εἰς δημοσίας θέσεις, ὀλίγοι δέ τινες μετέρχονται τέχνας καὶ ἐμπόριον. Τὰ ἐν τῇ Λαρίσσῃ τουρκικὰ τεμένη εἶνε 27, τῶν ὁποίων οἱ λευκοὶ μιναρέδες ἐμποιοῦσιν εὐχάριστον ἐντύπωσιν εἰς τὸν μακρόθεν θεώμενον τὴν Λάρισσαν· καὶ τινα μὲν τούτων ἱδρύθησαν ἐκ θεμελίων μετὰ τὴν κατάκτησιν ἐκ λίθων ἀρχαιοτέρων κτιρίων, ἕτερα δέ τινα μετεποιήθησαν ἐκ χριστιανικῶν ναῶν· διὸ καὶ εἰς ἅπαντα σχεδὸν ἀνευρίσκονται σπόνδυλοι κιόνων, κιονόκρανα καὶ μάρμαρα μεγάλα, ἀποτελοῦντα καὶ νῦν τὸ κρηπίδωμα τῶν τουρκικῶν τεμενῶν. Ἐν τισι δ' αὐτῶν παρατηροῦνται εἰσέτι οἱ πρᾶσινοι ἐκεῖνοι Ἀτρακηνοὶ κίονες οἱ τόσῳ περιζήτητοι κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, ὡς λόγου χάριν, κατὰ τὸ ὑπερκείμενον τοῦ Πηνειοῦ τέμενος τοῦ Χασὰν Βέη παρατηροῦνται τέσσαρες τοιοῦτοι καὶ εἷς τινα ἄλλα. Ὁ τουρκικὸς πληθυσμὸς τῆς Λαρίσσης διατελεῖ εἰς μεγάλην ἀμάθειαν, καὶ μόνον ἐσχάτως ἐλήφθη μικρὰ πρόνοια περὶ βελτίονος ἐκπαιδεύσεως τῶν τε ἀῤῥένων καὶ τῶν κορασίων διὰ τῆς ἱδρύσεως σχολείου τουρκικοῦ (ἐν ᾧ διδάσκονται στοιχεῖα Ἱστορίας, Γεωγραφίας καὶ Ἀριθμητικῆς), καὶ ἀναλόγου παρθεναγωγείου. Ὁ δὲ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς, συνοικισθεὶς ἐνταῦθα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν Ἀγράφων, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης καὶ τινων ἄλλων μερῶν, ἀναβαίνει εἰς 6,000, κατοικῶν εἰς πέντε κεχωρισμένας συνοικίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τέσσαρες κεῖνται πέριξ τῶν τουρκικῶν ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Πηνειοῦ, ἡ δὲ πέμπτη κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἐνουμένη μετὰ τῆς λοιπῆς πόλεως διὰ δωδεκατόξου γεφύρας, κτίσματος βυζαντινοῦ, ἀνακαινισθέντος ὑπὸ τοῦ Χασὰν Βέη, υἱοῦ τοῦ Τουραχὰν Βέη, κατά τινα ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τεμένει σωζομένην τουρκικὴν ἐπιγραφήν. Ἑκάστη δὲ τῶν ἑλληνικῶν συνοικιῶν ἔχει ἀπό τινος χρόνου ἴδιον ναὸν καὶ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον καὶ πᾶσαι ὁμοῦ κοινὸν παρθεναγωγεῖον καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον. Κατὰ δὲ τὸ 1873 οἱ Λαρισσαῖοι, καταληφθέντες ὑπὸ αἰφνιδίου ἐνθουσιασμοῦ, ὑπεκαιομένου καὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Ἰωακεὶμ, χωρὶς νὰ ἀναμετρήσωσι τὰς χρηματικὰς δυνάμεις των καὶ τὰς λοιπὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας περιστάσεις, προέβησαν εἰς οἰκοδομὴν γυμνασίου· ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς ταχέως παρῆλθε, τὰ μέσα ἐξηντλήθησαν, τὸ δὲ κτίριον ἔμεινεν ἡμιτελὲς, δεῖγμα τῆς ἐπιπολαίου σκέψεως καὶ τῆς ἔτι ἐπιπολαιοτέρας ἀποφάσεως τῶν κατοίκων. Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Λαρίσσης, ἐκτὸς τῶν διαφόρων τεχνῶν, ἐνεργεῖ καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς τῆς πόλεως, ὅπερ πρότερον ἦτο ζωηρότερον, καθότι τὸ πλεῖστον τῆς Θεσσαλίας ἐνταῦθα ἠγόραζε τὰ ἀποικιακὰ καὶ τὰ βιομηχανήματα τῆς Εὐρώπης, ἐνῷ ἤδη ἐσχηματίσθησαν καὶ ἕτερα κέντρα ἐμπορικὰ κατὰ τὴν πεδιάδα. Ὁ δὲ ἰουδαϊκὸς πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 3,000· εὐημερῶν καὶ πλουτῶν ἄλλοτε, εἶνε ἤδη ἐνδεέστατος ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. Δημόσια κτίρια καθ' ἅπασαν τὴν Λάρισσαν ἄξια λόγου εἶνε τὸ μνημονευθὲν ἡμιτελὲς γυμνάσιον καὶ τὸ διοικητήριον, ὅπερ, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, εἶνε ἀληθὴς κόσμος αὐτῆς. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς, μονώροφοι καὶ πλινθόκτιστοι, κατέχουσιν, ἰδίως αἱ τουρκικαὶ, ὡς ἐκ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς ἀνδρωνῖτιν καὶ γυναικωνῖτιν, εὐρείας ἐκτάσεις· διὰ τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὰ μεταξὺ τῶν οἰκιῶν μεγάλα κενὰ διαστήματα ἡ ἔκτασις τῆς πόλεως εἶνε μεγάλη, δυναμένη νὰ περιλάβῃ πενταπλασίονα πληθυσμὸν τοῦ νῦν ὑπάρχοντος. Καὶ μολονότι ἡ ἐξωτερικὴ τῶν οἰκιῶν ὄψις εἶνε πενιχρὰ καὶ ἄχαρις, τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως αὐτῶν, ἰδίως οἱ γυναικωνῖται τῶν Ὀθωμανῶν, περιβάλλονται ὑπὸ εὐχλόων κήπων, κατεχόντων τὸ μέγιστον μέρος τῆς αὐλῆς. Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶνε, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν τουρκικῶν πόλεων, στεναὶ καὶ σκολιαὶ καὶ αἱ πλεῖσται τούτων λιθόστρωτοι. Τὸ κλίμα τῆς Λαρίσσης δὲν εἶνε ὑγιεινόν· τὸ μὲν διὰ τὰ ἔντὸς καὶ περὶ τὴν πόλιν εὑρισκόμενα τελματώδη ὕδατα, τὸ δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης, ἅτινα ἀπεργάζονται λίαν εὐμετάβολον τὴν ἐν τῇ πόλει θερμοκρασίαν, ἰδίως δὲ ἡ μεταβολὴ αὕτη παρατηρεῖται ἐν ἰαρῷ τοῦ θέρους, ὅτε μεταξὺ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς νυκτὸς παρατηρεῖται πολλῶν βαθμῶν διαφορά· δύναται ὅμως μικρά τις ἐπιμέλεια πρὸς ἀποξήρανσιν ἑλωδῶν τινων ἐκτάσεων καὶ προσοχὴ τῶν κατοίκων κατὰ τὰς μεγάλας μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας νὰ ἀποσοβήσωσι πλεῖστον μέρος τῶν ἐπιπολαζουσῶν ἀσθενειῶν. Τὸ ἐμπόριον τῆς Λαρίσσης εἶνε ἱκανῶς ζωηρὸν, καθότι, ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐξαγωγῆς, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἶπον, ἐνταῦθα διενεργεῖται καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν πλείστων προϊόντων τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ἐποιουμένων ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα διαμενόντων μεγάλων γαιοκτητῶν Ὀθωμανῶν· πολλὰ δὲ τῶν ἐν Βόλῳ ἐμπορικῶν καταστημάτων ἔχουσιν ἐνταῦθα ὑποκαταστήματα πρὸς ἀγορὰν γεννημάτων."

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΕΛΛΑΣ. Καθ' ἣν στιγμὴν χαράττομεν τὰς γραμμὰς ταύτας ἡ κυανόλευκος ἡμῶν σημαία, ἡ σημαία τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας κυματίζει ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Ἄρτης, καὶ προσφιλεῖς ἀδελφοὶ ἐν ἐνθουσιώδει ἀγαλλιάσει καὶ δακρύοις χαρᾶς πανηγυρίζουσι τὴν μετὰ τῆς κοινῆς μητρὸς ἕνωσιν. Δυστυχῶς καὶ ἡ χαροποιὰ αὕτη εἰκὼν ἔχει, ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τὰς σκιάς της. Τίς ἑλληνικὴ καρδία δύναται πλήρη νὰ αἰσθανθῇ τὴν χαρὰν καὶ ἀμιγῆ λύπης, ὅταν ἀναμνησθῇ τῶν λοιπῶν δυστυχῶν ἀδελφῶν, οἵτινες μένουσιν ἔτι ἀποκεκλεισμένοι;

Ἤδη ὁ ἡμέτερος στρατὸς διενθύνεται πρὸς τὰς νέας κτήσεις, καὶ αἱ ἐθνικαὶ ἡμῶν σάλπιγγες ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, νέαν ἐγκαινίζουσαι ἐποχὴν, ἐποχὴν ἐλπίδων καλῶν καὶ προσδοκιῶν. Καθῆκον ἔχει σήμερον καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις

νὰ μεριμνήσῃ δεόντως περὶ τῶν νέων τούτων ἐπαρχιῶν· ἀφομοιῶσα αὐτὰς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον ὀφείλει νὰ μεταδώσῃ αὐταῖς τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Πολλὰ τὰ διορθωτέα ἐκεῖ, πολλὰ τὰ χρῄζοντα συντόνου προσοχῆς καὶ μερίμνης. Πόλεις καὶ χωρία κεῖνται παρημελημένα, μαρτυροῦντα ἀκηδίαν καὶ ἀβελτηρίαν· πόλεις καὶ χωρία δέον νὰ διαῤῥυθμισθῶσι κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν σημερινῶν χρόνων· ἕλη καὶ βάλτη καθιστῶσι πολλαχοῦ τὸν τόπον νοσώδη· τὰ ἕλη καὶ βάλτη πρέπει νὰ ἀποξηρανθῶσι. Τοιαῦτα καὶ πλεῖστα ἄλλα δέον νὰ ἐκτελεσθῶσι, καὶ ἡ πρωτοβουλία τῶν τοιούτων ἔργων ἀνήκει τῇ κυβερνήσει. Ἀσύγγνωστον θὰ ἦτο ἐὰν οἱ προσερχόμενοι ἀδελφοὶ ἐλάμβανον ἀφορμὴν νὰ ἐκφέρωσι παράπονόν τι· ἀσυγχώρητον, ἐὰν καὶ ὁ ἐλάχιστος ἐξ αὐτῶν ἤθελέ ποτε ἀναμνησθῇ μετὰ πόθου τῆς πρὸ τῆς ἑνώσεως ἐποχῆς. Ἐπ' αἰσίοις ἤρξατο ἡ κατάληψις τῆς νέας χώρας· δοὺξ ὁ Ὕψιστος ἐπ' αἰσίοις καὶ νὰ περατωθῇ!

ΓΑΛΛΙΑ. Τὴν Γαλλίαν ἐπασχολοῦσι κυρίως τὰ ἐν ταῖς ἀποικίαις τῆς Ἀφρικῆς συμβαίνοντα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις σπουδαῖα. Τὰ ἐσχάτως διαπραχθέντα κακουργήματα ὑπὸ ἀγρίων φυλῶν διήγειρον φωνὴν ῥρίκης οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Νῦν βεβαίως θέλει φροντίσει ἡ Γαλλία νὰ περιστείλῃ τὴν αὐθάδη τῶν φυλῶν ἐκείνων ὁρμὴν καὶ νὰ τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς τοὺς πρωταιτίους τῶν τοσούτων συμφορῶν.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ. Ἀπό τινος ἀσθενεῖ συνεπείᾳ ἐγχειρήσεώς τινος ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας Αὐγούστα, σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου. Ἐπί τινας ἡμέρας ἡ κατάστασις αὐτῆς ἐνέπνεε φόβους· ἀπὸ προχθὲς ὅμως ἐπῆλθεν ἐπαισθητὴ βελτίωσις. Ἡ αὐτοκράτειρα ἄγει τὸ 70ον ἔτος τῆς ἡλικίας της.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ. Τῇ 26 Ἰουνίου ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων τῆς βουλγαρικῆς Συνελεύσεως, αἵτινες ἀπέδησαν ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος. Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τούτου δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, μάλιστα μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἐκτελεσθεῖσαν ἐσχάτως περιοδείαν, καθ' ἣν τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς παρ' τῷ λαῷ.

ΑΜΕΡΙΚΗ. Ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν GARFIELD ἐγένετο πρό τινων ἡμερῶν ἐν Βασιγκτῶνι. Ὁ πρόεδρος ἐπλήγη ὑπὸ δύο σφαιρῶν καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβῇ τῆς ἀτμαμάξης ὅπως ἐπιχειρήσῃ μικρὰν περιοδείαν. Ὁ δολοφόνος, ὅστις αὐθωρεὶ συνελήφθη, ὀνομάζεται GUITEAU καὶ εἶναι Ἀμερικανός. Ἡ συμπεριφορά του καὶ οἱ λόγοι του εἶσιν ἀνθρώπου πάσχοντος τὰς φρένας. Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις οἱ τὸν τραυματισθέντα πρόεδρον περιποιούμενοι ἰατροὶ εἶχον ἐλπίδας νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἂν καὶ αἱ πληγαὶ ἐκρίθησαν ἐκ πρώτης ὄψεως θανατηφόροι.

ΤΟΥΡΚΙΑ. Ἡ τῇ 15/27 Ἰουνίου ἀρξαμένη ἐν Κωνσταντινουπόλει δίκη κατὰ τῶν ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ πρώην σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Ἀζὶς κατηγορουμένων ἐπερατώθη ἐντὸς δύο ἡμερῶν, ἐκ δὲ τῶν 11 κατηγορουμένων οἱ ἐννέα καταδικασθησαν εἰς θάνατον, οἱ δὲ λοιποὶ δύο εἰς δεκαετῆ εἱρκτήν. Μεταξὺ τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων συγκαταλέγεται ὁ ἄλλοτε μέγας βεζύρης Μιδὰτ πασᾶς καὶ δύο ἐπ' ἀδελφαῖς γαμβροὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου. Ἐλπίζεται ἡ μεταβολὴ τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς ἐξορίαν.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ.

Ἰωσὴφ Σκόδας, αὐλικὸς σύμβουλος καὶ καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, ὁ θεμελιωτὴς τῆς νέας διαγνωστικῆς σχολῆς, διάσημος καὶ ὡς ἰατρὸς καὶ ὡς διδάσκαλος, ἀπέθανε τῇ 13 Ἰουνίου τρ. ἔτους ἐν ἡλικίᾳ 76 ἐτῶν.

Μαρκήσιος BANNEVILLE, πρώην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἀπέθ. ἐν Παρισίοις τῇ 13 Ἰουνίου.

Βίκτωρ Σαλμένης, γνωστὸς δραματικὸς ποιητὴς τῆς Ἰταλίας, οὗ τὰ ἔργα ὁ ὑποκριτὴς Ῥόσσης ἀνεβίβασεν εἰς τὴν σκηνὴν, ἀπέθανεν ἐν Βενετίᾳ τῇ 22 Ἰουνίου πεντηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

DUFAURE, ἀκαδημαϊκὸς καὶ ἄλλοτε πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας, ἀπέθανε τῇ 21 Ἰουνίου ἐν Παρισίοις, 83 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν.

Ὁ πρώην Πατριάρχης Γρηγόριος Σ΄. εἰς τῶν σεβαστοτέρων ἱεραρχῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 21 Ἰουνίου ἐν ἡλικίᾳ 82 ἐτῶν.

Θεόδωρος Βέμφαῦ, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἐν Γοττίγγῃ, διάσημος φιλολόγος, ἀπέθανε τῇ 26 Ἰουνίου ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν.

SAINTE-CLAIRE DEVILLE, γνωστὸς Γάλλος χημικὸς ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῇ 1 Ἰουλίου ἐν ἡλικίᾳ 63 ἐτῶν.

Αὔγουστος Τουρεττίνης, ἔξοχος πολίτης τῆς Γενεύης, γνωστὸς διὰ τὰς ἀγαθοεργίας του, εἰς τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ δουκὸς τοῦ Βρούνσβικ, ἀπέθανεν ἐν Γενεύῃ τῇ 27 Ἰουνίου ἐν ἡλικίᾳ 61 ἔτους.

Ἀ. Βαρλάμ, διατελέσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη γραμματεὺς τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἑλληνικῆς πρεσβείας, ἀνὴρ δακριθεὶς διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ συμπεριφορὰν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος, ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 17/29 Ἰουνίου.

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΑΝΔΒΙΧΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Σανδβιχίων νήσων Καλακάβας, οὗ ἡ προσοχὴ εἰς Εὐρώπην μετάβασις ἀναγγέλλεται, ἐξήλευσε, φαίνεται, τὰς δάφνας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ἐσχάτως ὁ ἡγεμὼν τῆς ἀποκέντρου ἐκείνης χώρας παρήγγειλεν εἰς μέγα ἐργοστάσιον τῆς πόλεως Βρέμης τὰς στολὰς τοῦ στρατοῦ του κατὰ τὸ σχέδιον τῶν στολῶν τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τοῦ Καλακάβα ὁ στρατὸς συνίσταται ἐκ — 400 ἀνδρῶν, ἤτοι ἐξ ἑκατὸν ἱππέων, ἐχόντων τὴν στολὴν τῶν κιτρίνων λεγομένων δραγόνων καὶ ἐκ τριακοσίων πεζῶν. Ὁ διοργανώσας καὶ προγυμνάσας τὸν στρατὸν τοῦτον εἶναι Γερμανὸς, ἐκ Βρέμης ὁρμώμενος, ὅστις ἐννοεῖται ὅτι εἰσήγαγε καὶ τὰ γερμανικὰ προστάγματα. Ἐν ὅλῃ τῇ γελοίᾳ ἀπομιμήσει, πρόδοσις καὶ τοῦτο καὶ πολιτισμός!

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἐπεράτωσε πρὸ μικροῦ τὰς ἀνασκαφὰς ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῆς Ἐπιδαύρου θεάτρῳ, τῷ ἐν τῷ ἄλσει τοῦ Ἀσκληπιοῦ κειμένῳ. Τὸ θέατρον τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος τὸ δεύτερον τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν θεάτρων· τὸ πρῶτον εἶναι ὡς γνωστὸν τὸ τῆς Μεγαλοπόλεως. Τὸ θέατρον τῆς Ἐπιδαύρου εἶναι ἔργον τοῦ Ἀργείου ἀρχιτέκτονος Πολυκλείτου. Ἐν αὐτῷ εὑρέθησαν πολλὰ ἀρχαῖα ἀντικείμενα ἄξια λόγου, ἔδραι, θρονία μαρμάρινα κ. τ. τ. Πρὸς τὸ μέρος δὲ τῆς σκηνῆς ἐν τῷ κοίλῳ τῆς ὀρχήστρας ἀνευρέθη ἀκέφαλον ἄγαλμα τῆς Ὑγείας. Τὸ ἄγαλμα εἶναι ἀριστοτέχνημα τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος καὶ χαρακτηρίζεται ὡς ἔργον αὐτοῦ τοῦ ἀρχιτέκτονος Πολυκλείτου. Ἡ θεὰ φέρει σανδάλια καὶ εἶναι ἐνδεδυμένη ποδήρη χιτῶνα μετὰ διπλοΐδος μέχρι γονάτων κατερχομένης καὶ πλουσίας σχηματιζούσης πτυχάς.

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν DUFAURE ἔλεγεν·

"Ἐνωρὶς κοιμήσου, ἐνωρὶς ἐγείρου τοῦτο καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ὑγιᾶ, πλούσιον καὶ σοφὸν" λέγει ἀγγλική τις παροιμία. Εἶναι ἀρίστη συμβουλὴ, ἣν ἐγὼ ἠκολούθησα ἀπὸ ἑξήκοντα ἤδη ἐτῶν, καὶ οὐδέποτε μετεμελήθην.

* * *

Ὅσῳ καὶ ἂν ἐπαινέσῃ ἡμᾶς ὁ κόσμος, ἡμεῖς πάντοτε ἔχομεν περὶ ἡμῶν ἀνωτέραν ἔτι ἰδέαν.

* * *

Πῶς νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὸ ἀμετάβλητον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἀδιακόπως μεταβάλλονται, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀστέρες;

* * *

Πάντοτε ἤλπισεν ὁ ἄνθρωπος, πλὴν εἰς μάτην, νὰ χαρῇ τὴν ζωήν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους οὐδὲν κατορθόνει ἄλλο ἢ νὰ τὴν ἀνέχηται.

Βολταῖρος.

* * *

Οὐδὲν ἕτερον ἔπρεπε νὰ συντελῇ περισσότερον εἰς τὸ νὰ δικαιολογῇς τοὺς ἄλλους, ἢ ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς δικαιολογεῖς σεαυτόν.

SIGRÉE.

ΙΠΠΕΙΟΝ ΑΛΜΑ.

χεῖ	σον	κόν	ον	φεύ	λω	τὸ	νω
ὁ	κλεί	τάς	θέ	κα	πέρ	κα	μέ
δ	ρας	μεῖ	κτως	σωρ	ἀ	νὰ	νε
τὰ	ποῦ	ω	πὸ	σα	θέ	δι	τὸν
σάν	τα	κ' ἆς	ῥευ	εἰς	τὰ	νον	πλάς
γλυ	ὺ	σι	ᾧ	λ' ἀ	τρι	τη	πλάς
στό	τό	μέ	περ	εἶ	τὰ	θύ	δει
να	στροῦ	χον	χέ	ρας	ἑ	καὶ	πλοῦ

Π.

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΣ 50 ΦΟΙΝ. ΤΟΝ ΣΤΙΧΟΝ. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ CANAL-STR. 3. LEIPZIG.

Für Familien und Lesecirkel, Bibliotheken, Hotels, Cafés und Restaurationen.

Probe-Nummern gratis und franco.

Abonnements-Preis vierteljährlich 6 Mark. — Zu beziehen durch alle Buchhandlungen und Postanstalten.

Expedition der Illustrirten Zeitung in Leipzig.

ΕΣΠΕΡΟΣ

σύγγραμμα περιοδικὸν μετ' εἰκόνων δὶς τοῦ μηνὸς ἐκδιδόμενον

ἐν ΛΕΙΨΙΑι.

Διηγήματα. — Ποιήσεις. — Ἀρχαιολογικά. — Ἀνακαλύψεις. — Ἐπιστημονικά. — Πολιτικαὶ ἐπιθεωρήσεις. — Βιβλιοκρισίαι. — Διάφορα.

Τιμὴ ἐτησία προπληρωμένη Φράγκα 40.

Διὰ τὴν Γερμανίαν μάρκ. 32. Διὰ τὴν Ῥωσσίαν ῥούβλ. 16 ἀργ.

Ὁ Εσπερος πέμπεται ἐλεύθερος ταχυδρ. τέλους.

Διεύθυνσις· CANAL-STRASSE 3. LEIPZIG.

Haasenstein & Vogler.

Γραφεῖον δημοσιεύσεων

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι

καὶ ἐν ταῖς σημαντικωτέραις πόλεσι τῆς Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΤΕΡΟΝ

πάντων τῶν γραφείων τοιούτου εἴδους. Ταχίστη ἐκτέλεσις πάσης παραγγελίας δι' ὅλας τὰς ἐφημερίδας τοῦ κόσμου καθ' ὡρισμένην διατίμησιν.

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΕΠΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΩΝ.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen:

Polychrome Meisterwerke

der monumentalen Kunst in Italien.

Herausgegeben von Baurath H. Köhler in Hannover.

In Prachtband 250 M. Ein Blatt einzeln 18 M.

Ein künstlerisch ausgeführtes Prachtwerk in Farbendruck. In äusserst getreuer Wiedergabe 12 der farbenprächtigsten Monumente Italiens (Sixtin. Kapelle, Rafael'sche Loggien, Peterskirche in Rom, Saal des Dogenpalastes in Venedig, Bibliothek in Siena, Dom von Orvieto etc.) umfassend.

LEIPZIG. **Baumgärtners Buchhandlung.**

☞ **Für Literaturfreunde!** ☜

Unter dem Titel:

LITERARISCHER MERKUR

erscheint seit October v. J. monatlich zweimal ein vornehm ausgestattetes

kritisches Organ der populair-wissenschaftlichen Literatur.

Dasselbe bringt neben fesselnden Essays über die verschiedensten literarisch interessanten Ereignisse unparteiische Besprechungen beachtenswerther Erscheinungen der

Philosophie, Naturwissenschaften, Geschichte (inclus. Kunst-, Literatur- und Kulturgeschichte), Länder- und Völkerkunde, sowie der Schönen Wissenschaften.

Ausserdem enthält jede Nummer ein fortlaufendes, systematisches Verzeichniss der auf folgenden Gebieten in den letzten 14 Tagen erschienenen Neuigkeiten — und zwar aus der deutschen Literatur vollständig, aus der englischen und französischen soweit dieselben für Deutschland von Interesse sind:

Literaturgeschichte. Bibliographie. Sammelwerke.
Theologie und Philosophie.
Rechts- und Staatswissenschaft. Politik. Statistik. Verkehrswesen.
Medizin. Thierheilkunde.
Naturwissenschaften. Pharmazie.
Mathematik. Astronomie.
Erziehungs- und Unterrichtswesen.
Philologie. Orientalia.
Neuere Sprachen. Altdeutsche Literatur.
Geschichte u. deren Hilfswissenschaften.
Länder und Völkerkunde. Reisen.
Kriegswissenschaft. Pferdekunde.
Bau- und Gewerbkunde. Maschinenwesen. Handelswissenschaft.
Haus-, Land- und Forstwirthschaft.
Belletristik.
Schöne Künste. Prachtwerke.

Der „*Literarische Merkur*" ist also für jede Bibliothek wie für jeden Privatmann, welcher für die literarischen Neuigkeiten eines oder mehrerer der oben bezeichneten Gebiete ein Interesse hat, von Wichtigkeit.

Zu beziehen durch *jede Sortimentsbuchhandlung* oder franco von der unterzeichneten Verlagsbuchhandlung zum Preise von 75 Pf. pro Quartal.

Die Verlagshandlung von Franz Neugebauer in Berlin, W.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Γνωστοποιοῦμεν τοῖς ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ Κυρίοις συνδρομηταῖς τοῦ ΕΣΠΕΡΟΥ, ὅτι ἡ ἐπιστασία τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀνετέθη τῷ

Κυρίῳ ***Δημητρίῳ* Ἀ. Κορομηλᾶ.**

Ἡ ἐν ΑΙΓΥΠΤΩι ἐπιστασία τοῦ ΕΣΠΕΡΟΥ ἀνετέθη τῷ ἐν ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑι

Κυρίῳ ΠΕΤΡΩι ΣΑΡΑΝΤΗ
(Βιβλιοπωλεῖον "ὁ Φοῖνιξ").

Ἡ ἐν ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι ἐπιστασία

τοῦ **ΕΣΠΕΡΟΥ**

ἀνετέθη τῷ βιβλιοπώλῃ Κυρίῳ **GRASSO.**

Soeben erschien und ist durch alle Postanstalten des **Weltpostvereins** für das **Vierteljahrs-Abonnement** von **1 Mark** zu beziehen:

WELTPOST. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ.

Blätter

für deutsche Auswanderung, Colonisation und Weltverkehr.

1. Heft.

☛ *Neue illustrirte volksthümliche Monatsschrift zur Unterhaltung und Belehrung.* ☚

Herausgeber: *Richard Lesser*, Leipzig. — **Mitarbeiter** u. A.: *Dr. C. Beyer*, Stuttgart. — Oberst *Otto von Corvin*, Leipzig. — *Hans Friedemann*, Leipzig. — Pastor *Dr. Grundemann*, Mörz. — *Ernst Haynel*, Leipzig. — *Max Horwitz*, Berlin. — *Dr. J. Pervanoglu*, Leipzig. — Ministerialrath *Dr. Karl von Scherzer*. — *Ernst von Weber*, Dresden. — *A. Woldt*, Berlin. — Hofrath *Dr. von Zoller*, Stuttgart etc.

Inhalt: *Garfield*, Präsident der Vereinigten Staaten (mit Bild). — *Der Auswanderungsstrom* von der Heimath bis New-York (enthaltend wichtige Winke u. Rathschläge für Auswanderer). — *Weltverkehr.* — *Religionsfreiheit und Religionsfrieden* in den Verein. Staaten. — *Die Deutschen in Griechenland.* — *Amerikanische Städtebilder I:* St. Louis (mit Bild). — Echo aus allen Welttheilen. — Weltmarkt etc. etc.

Durch alle Buchhandlungen zu beziehen und direct vom

Weltpost-Verlag, Leipzig.

Ο ΕΚΑΤΟΓΓΡΑΦΟΣ

ἀνατυπόνει 50 μέχρι 150 κις καὶ διὰ μελάνης καὶ διὰ τῶν ποικιλωτέρων χρωμάτων (Haber μετάλλια ἀξίας). Διὰ πλειοτέρας πληροφορίας καὶ δείγματα ἀπευθυντέον εἰς τὸ

γραφεῖον τοῦ Ἑκατογγράφου

(Λονδῖνον. 135 Cheapside) ἢ πρὸς τοὺς Κους ***ἀδελφοὺς Μαρίνου εἰς Ἀθήνας.***

THE HEKTOGRAPH

(ὁ Ἑκατόγγραφος) is still unrivalled for obtaining 50 to 150 Duplicates in indelible black and various coloured inks. (Haber's Prize medals.) Write for particulars and specimen,

Hektograph Depot 135 Cheapside.

London, or Messrs Marino Broth. — Athen.

Συντάκτης· Δρ. Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΣ ἐν ΛΕΙΨΙΑι. CANAL-STR. 3.

Χαρτοπωλεῖον· Β. ΣΙΓΙΣΜΟΥΝΔΟΥ ἐν Βερολίνῳ καὶ Λειψίᾳ. — Τόποι· Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν Λειψίᾳ.